

ZEISS

ANASZTIGMÁTOR

„TESSAR“

1:3.5

Arcképekhez

1:4.5

Lumière színes felvételekhez

1:6.3

Pillanat- és tájfelvételekhez.

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből fokális redőnyzárral kapható a fotoüzletekben, valamint

WIEN, IX/3
Ferstelgasse 1.
(Ecke aximilianplatz)

CARL ZEISS
— JENA —

Berlin,
Frankfurt a M.
Hamburg, London,
St. Petersburg.

Tessék „P 32“ sz. ismeretést kérni. =!! Ingyen és bérmentve!!

DIAPOZITIV LEMEZEK

„VINDOBONA“ JELZÉSSEL

ELISMERT ELSŐ MINŐSÉGÜEK
VETÍTÉSRE ÉS ABLAKKÉPEK
..... KÉSZÍTÉSÉRE .....

FOTOCHEMISCHE FABRIK:
FERDINAND HRDLICZKA, WIEN XVI/2.

Satrap-Papírosok.

Gázfény-papír

12 válfaj

Ideális másolóanyag amatőrök és szakfényképeszek részére.

Abszolút fátyolmentesen dolgozik.
Tartóssága határtalan.

Exportra és a tropusokra is kitűnően alkalmas.

Bromezüst-papír

5 válfaj

Nagyításokhoz és kontakt-másolatokhoz.

Árjegyzék
érdeklődőknek rendelkezésére áll.

Chemische Fabrik auf Aktien (vorm. E. Schering)

Photographische Abteilung.

Charlottenburg 11, Tegeler Weg 28/33.

J. HAUFF & Co. G. m. b. H. FEUERBACH (Württbg.)

Hauff

ELŐHIVÓK

porban, töltényben es oldatokban.

Hauff

Metol-Hauff

a legjobb rapid előhívó.

Erőteljesen dolgozik és az összes részleteket kihozza még az árnyékokban is.

Különösen pillanatfelvételekhez alkalmas.

Rendkívül tartós.

Hydrochinonnal vagy Adurollal keverve hatás tekintetében egyetlen előhívó sem éri utól és ez összetételében különösen brómezüstpapírok és dia pozitívek előhívására ajánlható.

Adurol-Hauff

a legtartósabb előhívó,

lanyhábban dolgozik, könnyen lefokozható, alacsony hőmérséklet úgyszólván, egyáltalán nem befolyásolja.

Fény és árnyékban legnagyobb erőt ad és nagyon kiadós. — Pompásan használható az összes lemez és filmfajtához, valamint a diaposzitivokhoz és brómezüstpapírokhoz is.

Aki csak egyszer is kísérletezett az Adurollal, sohasem hagyja többé abba e kitűnő előhívó használatát.

Kapható a fotoüzletekben.

Szent-Margitszigeti üditővíz

A legkiválóbb szénsavval telített savanyúvíz.

Mint asztali víz nagyon kellemes, jó hatása, egészségápoló ital. A Szent-Margitsziget gyógyfürdő felügyelősége saját kezelésében. Telefon 33-52.

Megrendeléseinel sziveskedjék „Az Amatőr“-ben olvasott hirdetésre hivatkozni.

Schaeffelen-Foto papírok

Brómezüst és gázfény levelezőlapok

Kaphatók a fotoüzletekben :: Árjegyzék és „Pala-kézikönyv“ kívánatra ingyen.

Pala-gázfény papírok

Brómezüst papírok

Negatív papírok

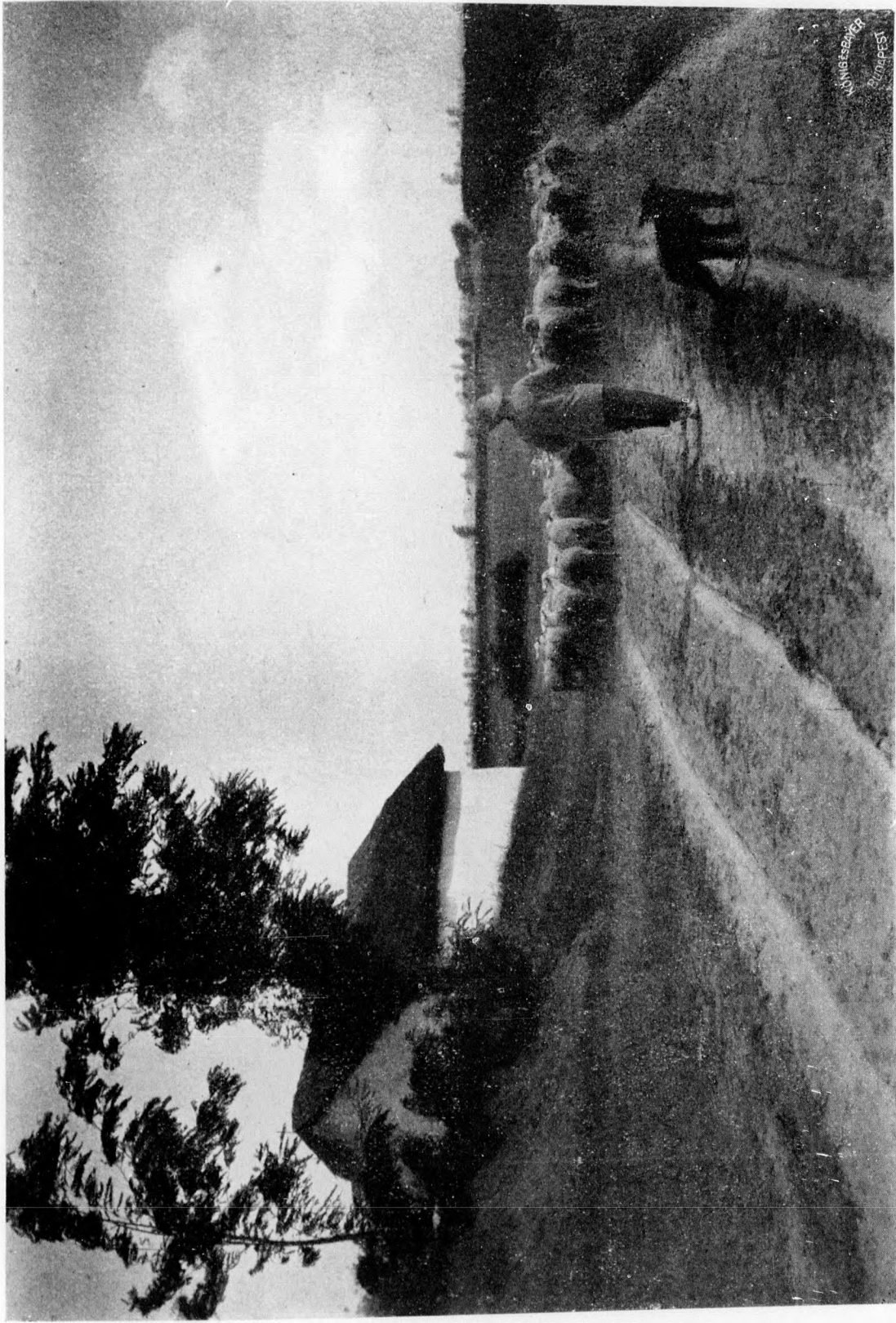
vékony és vastag papíron

Gust. Schaeffellen'sche Papierfabrik

Phot. Abteilung Heilbronn a. Neckar

RELOR

?

Házatérő juhnyáj
Szabó István, Tápiógyörgye

„Az Amatőr” I. orsz. kiállításából a Margit-szigeten (a főhercegi kastélyban).

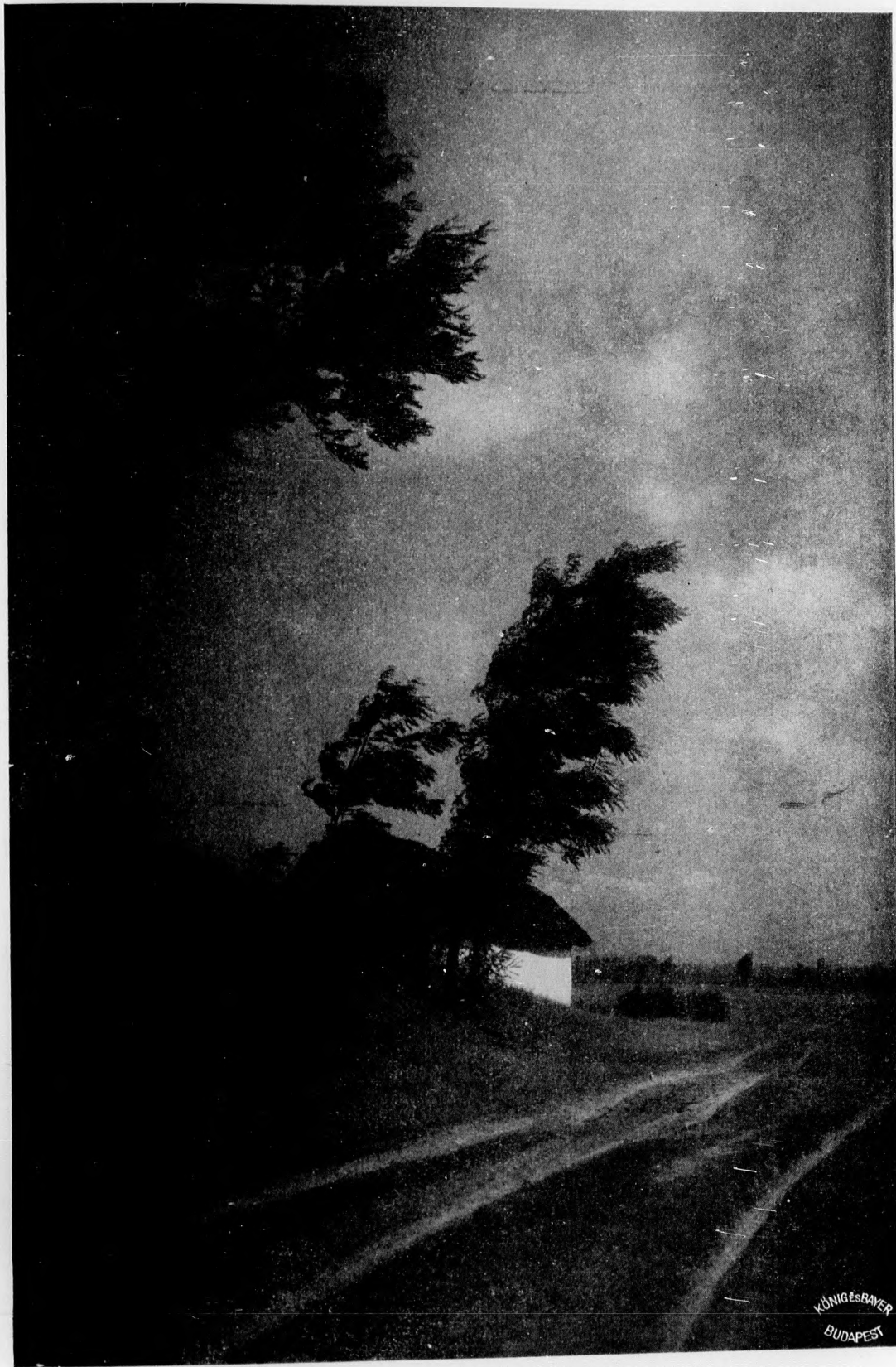

Nyári hangulat
Szabó István, Tápiógyörgye

„Az Amatőr“ I. orsz. kiállításából a Margitszigeten
(a főhercegi kastélyban).

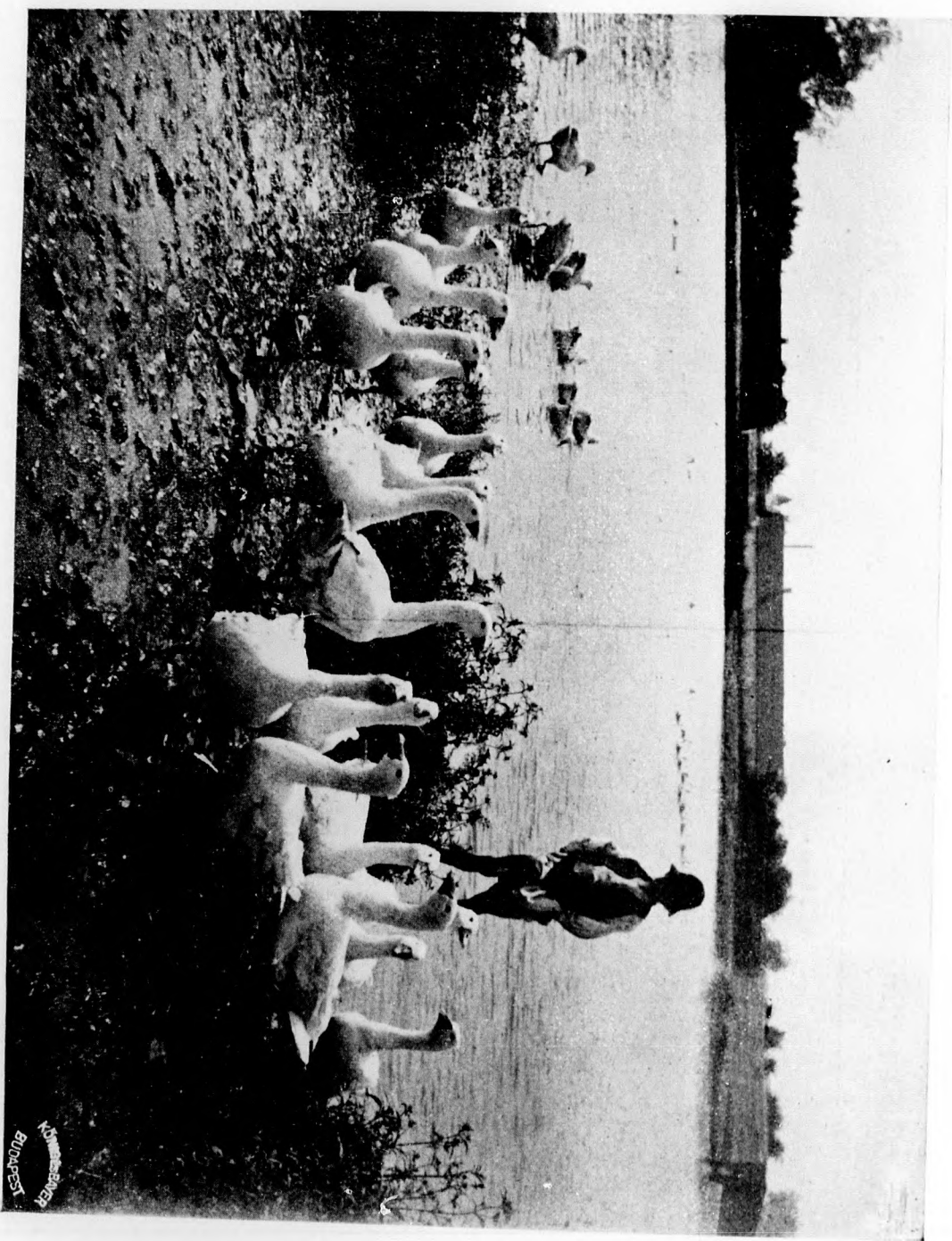

Vihar
Szabó István, Tápiógyörgye

Klisé-reprodukció: Zeiss, Apochromat-Tessar“-ral

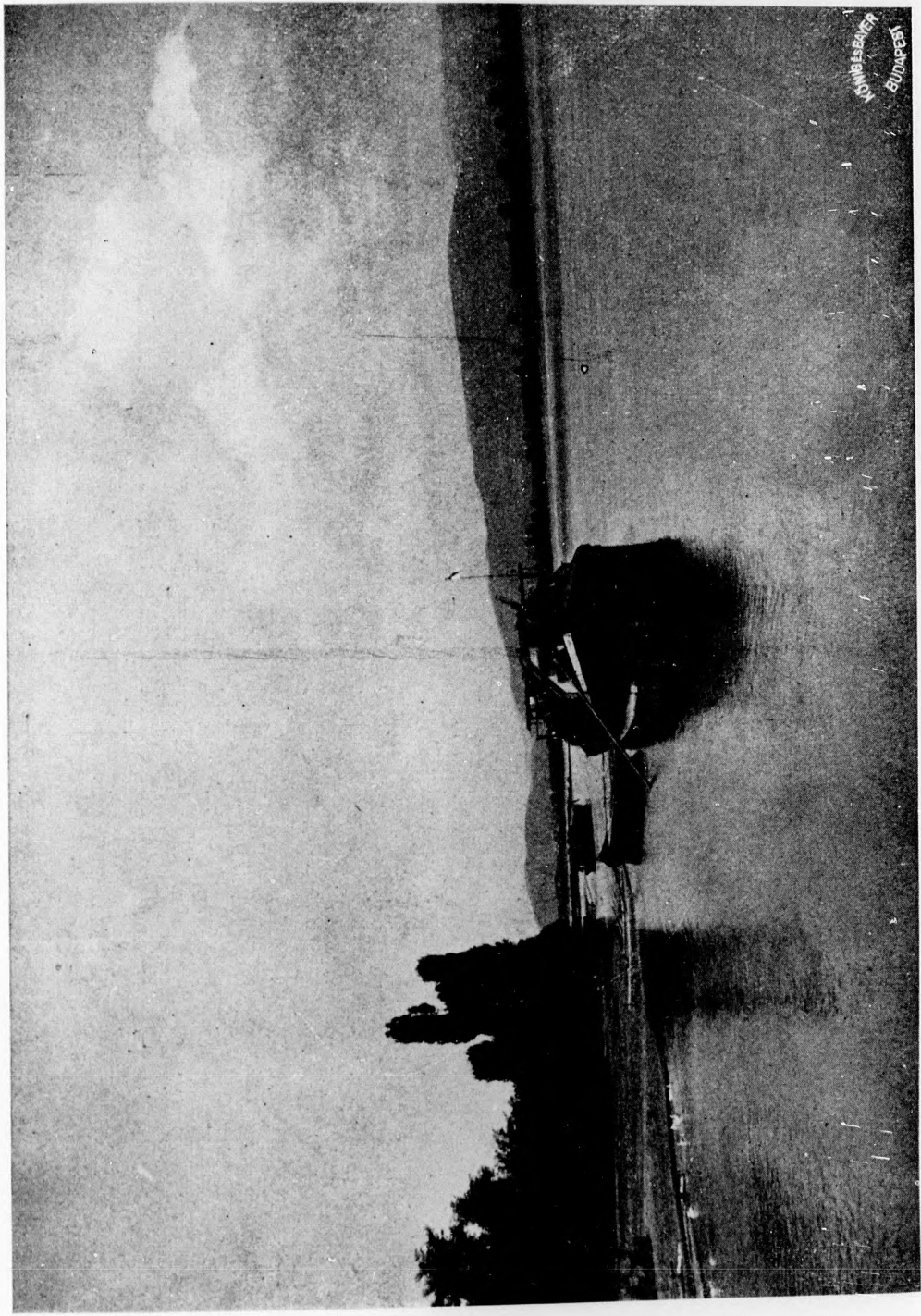

Cinkotai csendélet
Szakái Géza, Budapesti

Kisé-reprodukció: Zeiss „Apochromat-Tessar“-ral.

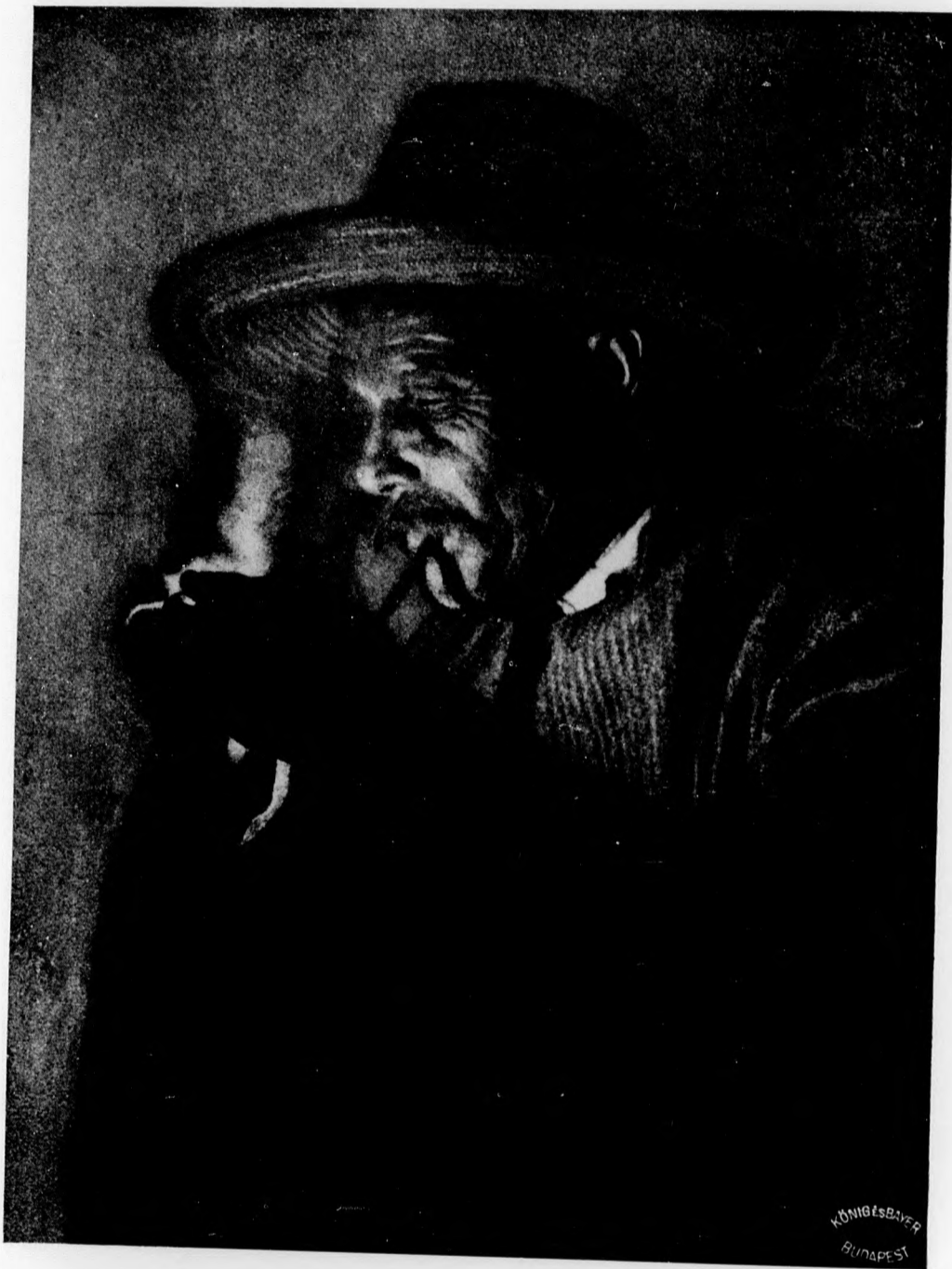

Zebegényi hangulat
Zárai Sándor, Budapest

Klisé-reprodukció: Zeiss „Apochromat-Tessar“-ral

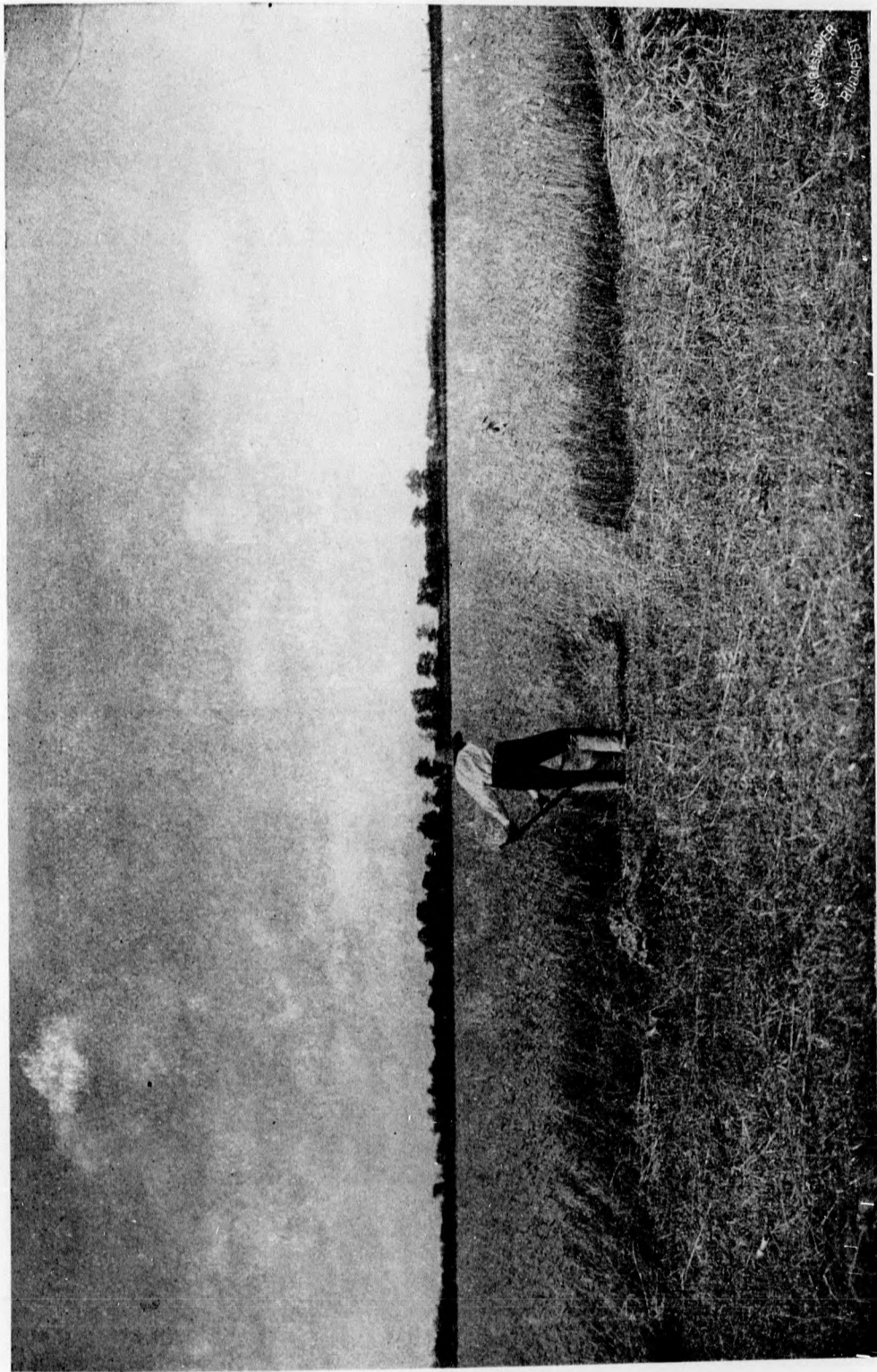
KISVIRÁG
BUDAPEST

Tanulmány
Fornwald József, Mármarosziget

„Az Amatőr“ I. orsz. kiállításából a Margit-szigeten (a főhercegi kastélyban).

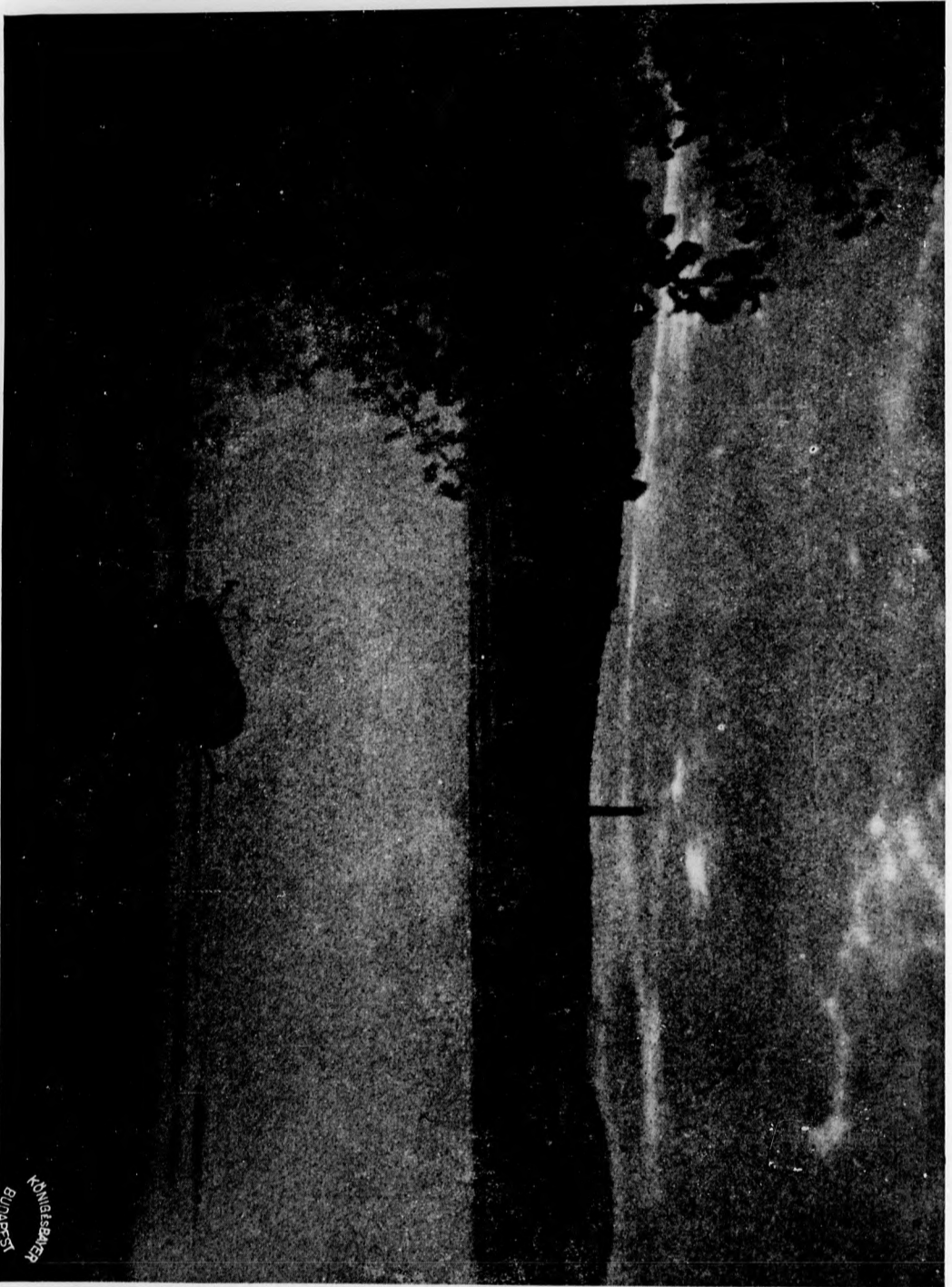

Araló
Szabó István, Tápógyörgye

Klisé-reprodukció: Zeiss „Apochromat-Tessar“ 1:1, raj.

Magány (A Margitszigeten)
Sz. Kiss Lajos, Budapest

Felvételei „Ertik“-lemezzen

Könyvtársaság
Budapest

„Az Amatőr“ I. orsz. kiállításából a Mar-
;gítségigeten (a főhercegi kastélyban).

Esthangulat Scheveningenben
Pongrácz S., Sátorajjauhely

Tavaszeesti hangulat
Kardos Károly, Nyitra

„Az Amatőr“ I. orsz. kiállításából a Margitszigeten
(a főhercegi kastélyban).

Arckép-tanulmány
Dr. Kohlman Artúr, Budapest

„Az Amatőr“ I. orsz. kiállításából a Margitszigeten (a főhercegi kastélyban).

Vadászat után
Balogh Rudolf, Budapest

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEZÉS JELENLEGI ÁLLAPOTA.

IRTA: FEJÉR IMRE, BUDAPEST.

I. Amerika és Ausztria.

Nézzünk most végig a fotóművészet jelenkorán. Határozott céltudatos haladás a kialakult művészet felé. Szünettelen lázas kísérletezés és kutatás a laboratóriumokban. Míg a kilencvenes évek elején az amatőrök száma a szakfényképezőkhöz képest jelentéktelen volt, a kiállításokon, vagyis a nyilvánosság előtt csak az értékesebb és tartalmasabb amatőrök szerepeltek. Az 1899-iki kiállítások óta a tucatamatőrök jutnak előtérbe, munkáik javarésze természetesen nélkülöz minden művészi kvalitást.

A tucatamatőröknek, az ugynevezett „knipszerek“-nek a fellépte sok tekintetben előnyös volt, a fotoiparnak és fotokereskedelemnek hirtelen fellendítése azonban reánk nézve nem bir semminemű fontossággal. De a közönség önkéntelenül is párhuzmot vont ezen tucatamatőr és a régi művészamatőr munkái között. Itt tűnt ki világosan és minden kétséget kizáróan a művészi fényképezés mivolta, jelentősége és értéke.

Az 1904-iki drezdai kiállítás, még az eddigi magas színvonalu tárlatok mellett is feltűnt. Még nagyobb sikereket ér el 1905-ben a bécsi Camera-Clubnak a Mietheke-féle szalonban rendezett tárlata, valamint a berlini királyi művészeti akadémiában még ugyanez évben rendezett fotokiállítás. E három kiállítás katalógusaiban mindazon neveket megtaláljuk, amelyek a fotóművészet szempontjából számottevők. Különösen a bécsi és berlini kiállítások keltettek jelentékenyebb érdeklődést; a nagyközönség és sajtó egyaránt élénken tárgyalták. Mindkét kiállítás oly magas színvonalon állott (ami főleg a bírálóbizottság szakértelmét és elfogulatlanságát igazolja), hogy a fotóművészet haladása szembenőn kiviláglott. Ugy látszik — jegyezte meg igen találóan egyik műkritikus — a kamera lát és érez. Nem tükrözi vissza — miként eddigelé — gépiesen tárgyait, hanem a lélek, a temperamentum szemüvegén keresztül látja. A kép lényegtelen részei fölött elsiklik tekintete, de rögtön megpillantja azt, ami érdekes, jellegzetes és időzni is tud ezen a ponton, de tud elrajzolni is, egyszóval lelke van.

A dicsőség oroszlanrésze az amerikaiak kollekciónak jutott, amelyet Alfred *Stieglitz* gyűjtött össze. Mintegy ötven darabból állott — közöttük több jóval régebbi keletű — melyeknek értékét az elűtő környezet még jobban kiemelte.

Kalkschmiedt már annak idején — midőn az amerikaiak először szerepeltek Európában — igen érdekeken emlékezett meg róluk. „Az amerikaiak az arcképezésben és a figurális tárgyú képekben a legerősebbek. Tudvalevő, hogy ezek a legnehezebb műfajok. Motivumaitkat a szó szoros értelmében mesterien „kezelik“. Nem alkalmoszerű jeleneteket és élőképeket adnak, hanem modelljeiket úgy ábrázolják, hogy a szemlélő azonnal tudatára ébred annak, hogy ez jelentős pillanat mesteri ellesése és megrögzítése. Természetes, hogy mindaddig, míg ezt a pillanat ellesést gépies munkának tartották, nem tulajdonítottak ennek nagyobb jelentőséget. Eddigelé is arra törekedtek, hogy a felveendő személy ne mosolyogjon affektált kényszerűséggel és igyekeztek az erőltetett komolyságot is minél jobban elkerülni. Az amerikaiak ezt a nehéz kérdést genialis egyszerűséggel oldották meg. Azt mondták ugyanis modelljeiknek: fényképezni fogunk benneteket és ti nézzetek csak úgy ide, mintha *benneteket* fényképeznénk. Ilyen naiv és becsületes módon érték el azt, hogy a modellek közvetlensége és érdeklődő kifejezése révén a képen az objektív és szubjektív kifejezés egyaránt érvényre jutott. Ez azután azt eredményezi, hogy még akkor

van élet és eredetiség a képben, ha az alak feltűnően pózolt. Az élet, a realitás azonban nem volt elég, mert tekintettel kellett lenni a képies hatásra, amely tudvalevőleg a koncepcióval van összeforrvá. Ez sikerült is legtöbbször és műveik nagyjából megkapó finomságuk és szellemesek. Leggyakrabban az egyéni beavatkozás juttatta érvényre fel-

fogásukat és individualitásukat, a technikai módszerek bizonytalanságának érzetében vagy talán kellő türelem híján ónnal és ecsettel hatoltak a fény birodalmába. Oly eredményeket értek el ezáltal, amelyekben saját magukat multák felül. Ezt viszont sokan olyannyira túlzásba vitték, hogy egyébként teljesen kifogástalan képek nélkülöztek minden fotografikus jelleget. A manuális műveletek mindenesetre nagy művészi érzéket és azonfelül kiváló kézi ügyességet igényeltek. Tény az, hogy számos esetben jelentékenyen növelték a kép értékét, gyakran azonban annyira túlozták, hogy határozottan hátrányos volt.

Amerika néhány fényképező művésze, kiket a bécsi és a német kiállításokról ismerünk, igen élénk fotoművészeti életet sejtet. S ugy látszik, hogy új művészetünk nagymesterei között az első sor őket illeti meg. Az ő művészetük függ össze legkevésbé az iparszerű fotográfiával, vagy akár az átlagamatőrök kattogtatásaival,

Legnagyobb művészüket, akit sokan a fotoművészet *Rembrandtjának* neveznek, Eduard J. *Steichen*, hivatására nézve festőművész és Párisban tanult. Művészi tapasztalatai és elsőrangú rajztudása oly széles határokat szab számára, amelyekről másnál szó sem lehetne. A fényképező körökben éppen azért, mert az ecsetet és rajzönt oly sűrűn és merészen használja, a „*tulzók*“ közé sorozzák, pedig ha ezt egy festő fotoművész teszi az egészen más beszámítás alá esik, mint egyébként. *Steichen* oly eredeti és sajátos képeket készített, amelyeknél az anyag és a kifejezés mindig összhangban vannak. Két különböző világ érintkezik itten: a grafika és a fényképezés. Azt mondhatnók *Steichen*ről, hogy a fényképezés neki mintegy eszközül szolgál arra, hogy sajátos és kiváltságos természetét kifejezze. Valamint az ihletett festőművész, úgy ő is nem csak a természetet állítja elé, hanem azon kívül világot, amelyet ő lát és oly módon, ahogyan ő látja. Csaknem kizárólag az arcképezést kultiválja. Arcképei — javarészt ismert egyéniségekről készültek — ha néha túloztak is, de mindenesetre a legeredetibb művek közé tartoznak. Nem is mondhatjuk, hogy minden képe kifogástalan, de egyesek, mint „*Rodin*“ (melynél a sötét háttérből kimeredő homlok-szögletek adják meg a kifejezést) vagy „*Watts*“, hol szintén sötét háttérből emelkedik ki bámulatos plasztikával a mester ősz feje; ezen képét egyébként még az arcnak és kéznek tökéletes rajza emeli. „*Duse*“-ja tudatos és megokolt mozgásával és mély melancholiájával ragadja meg a szemlélőt. Mindezen képei, valamint „*Lenbach*“-ja „*Besnard*“-ja a fotoművészet remekeinek sorában kiváló helyet foglalnak el.

Steichen féktelen merészségével és technikai bravurjaival szemben *Clarence White* egyszerű darabjai rendkívül nyugodtan és csendesesen hatnak. Korlátlan ura a fénynek ő is. Legjobb alkotásai közé néhány novella-illusztráció (*Eben Holden*) és több kitűnő entériőr kép sorozható, amelyeknél különösen az alakok elhelyezése vall kiváló művészi érzékre. Több leány- és gyermekarcképe a fotoművészet legjobb darabjai közé sorozható. *White* nem oly hangos és feltűnő, mint *Steichen*, de az amerikaiak közt csaknem olyan számottevő helyet foglal el.

Alfred Stieglitz érdemei régebbi, az amerikai fotoművészet fellendülését megelőző időbe nyulnak vissza. Kiváló technikájú fényképező, kinek tevékenysége azonban inkább a propagálásra szorítkozik. Megalapította a „*Camera Works*“ című folyóiratot, amely ez idő szerint a legtökéletesebb fotografiai reprodukciókat közli.

Az amerikaiak közül még *Coburn*, *Keilay*, *Eugéne*, *Seeley* és több művésznő: *Gertrud Käsebier*, *Emma Spencer*, *Mathilde Weil*, *Eva Watson-Schütze* és *Sarah Sears* a jelentékenyebbek. A nők főleg nőket és gyermekeket fényképeznek, ily módon szentimentalizmusukat és gyengédségüket igen jól érvényesíthetik. Napfényben uszó gyermekszoba-képeikkel valóságos iskolát teremtettek.

Ausztria fotoművészete jelenleg első helyen áll a kontinensen. Művészei képeik modorával az eddigi kiállításokon merő ellentétben állottak az amerikaiakkal. A híres

triászból: (Watzek, Kühn, Henneberg) egyedül Kühn maradt meg. Watzek 1903-ban meghalt, Henneberg pedig 1904-ben a festészethez pártolt át.

A triász korszakalkotó működését már vázoltuk, most még Kühn újabb képeiről kell megemlékeznünk.

Kühn talán a legtapasztaltabb fotóművész és a legalaposabb technikával rendelkezik. Eljárásainak tökéletes ura és fáradhatatlan szorgalommal dolgozik, kutat, kísérletezik abban a reményben, hogy ismét valami újat ér el, ami eddigi eredményeit bármily kevésbé is, de túlszárnyalná. Meggyőződése, hogy a technikai lehetőségek még távolról sincsenek kimerítve. Nem köti magát állandóan egy eljáráshoz, hanem találóan, a kép tárgyának és jellegének megfelelően változtatja azt. Legutóbbi kísérleteinek az a célja, hogy a természetes színeket egyszerűsítve, lehetőleg egyetlen színnel pótolja és ezáltal az összbenyomást nyugodtabbá tegye. Általában véve ugyanis a fotografiákon a tónusnak összhangja a világos és sötét részek váltakozásának mikéntjétől függ. Ezek a tónusok pedig — és ezen csak a gyakorlott, sőt rutinizott fényképező tudja magát túltenni — gyakran eltévesztik hatásukat. Egyszer túlságosan sötétek, másszor igen világosak, majd szürkésen ezüstös színben tűnnek elő. Ha ily módon azután első pillanatra a természetesség látszatát kelti is a kép, tulajdonképpen nélkülöz minden naturális igazságot.

Kühn tapasztalatait kitűnő értekezésében adta közre, (*Studien über den Tonwert*) mely arról tanuskodik, hogy szerzője nemcsak elsőrangú művész, hanem kiváló tollú író is. A fénykép világos és sötét részeinek, a féltónusok és mélységeknek mérlegelését épp oly világosan és érthetően magyarázza, amint azt képeiben meg is mutatja.

1906-ban a bécsi Miethe-féle művészeti szalonban Kühntől mintegy negyven elsőrangú kép kerül közszemlére. Ez a kiállítás egyrészt a mester sokoldalúságáról tanuskodik, amennyiben a kitűnő figurális képek alkotójának csendéletei és tájképei is remekművek. Másrészt ez a tárlat méltón koronázza meg eddigi sikereit.

Az osztrák művészek sorában Kühn után a második hely kétségtelenül a bécsi Dr. Friedrich *Spitzert* illeti meg. Miként Kühn, úgy ő is főként a figurális tárgyakat kedveli; legjobb művei részint festői arcképek, részint hollandtárgyu figurális tájképek. Néhány bámulatos finomságu aktja a formák iránti kiváló érzékét árulja el. A számottevő osztrákok legismertebbjei: Karl *Prokop*, Dr. *Reininger*, *Hoffmann*, *Kusmitsch*, *Löwy*, Dr. *Muhr*, *Richter*, *Holluber*, *David*, *Schneid*, *Schöller*.

A gráci Dr. *Bachmann* a színes gumminyomást műveli szorgalmasan és a hamburgiak (*Hofmeisterék*) példájára az egyes alkotó színelemeket másolja egymás fölé. Ezzel természetesen a színes fényképezés problémája körül mozognak; melynek megoldását azonban a tudomány részéről várjuk.

DREZDAI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

— V. FOTOIPAR. —

ISMERTETI: DR. KCHLMAN ARTÚR.

A német szorgalomnak, szak-
képzettségnek és kereskedői
tehetségnek soha érdekesebb,
hatásosabb és tanulságosabb
megnyilvánulását nem észlel-
hettük volna, mint azon a hatal-

mas nemzetközi kiállításon, melyből a német fotoipar — melynek egyébként is Drezda a központja — oly nagy arányokban vette ki a maga részét. A mi városligeti nagy iparcarnokunkhoz hasonló, de teljesen modern stíli és a sablonos iparcarnokok kupolacsarnokaiban teljesen összefolyó vásártól merőben elütő ügyes és izléses elrendezésben láthattuk itt mindazt, amit elsősorban a hatalmas német fotoipar szépet, jót és hasznosat, sok esetben pedig határozottan meglepőt termelt. És pedig egymás mellé sorakozó intim entériőrökben, melyekre a nagy kupolacsarnokokat, végtelen hosszúságúnak tűnő folyosókat, termeket és zeg-zugokat úgy a földszinten, mint az emeleten felosztották. — Pompásan áttekinthetően, de egyuttal a körséta kényszerével látjuk egymás mellett csoportosítva mindazt, a mire a modern fényképezőnek ma már feltétlenül szüksége van. Tehát a legkülönbébb szerkezetű kamarákat a legolcsóbbtól a legdrágábig, ugyanígy a sokféle csiszolású optikai üveglencsét, a felvételhez szükséges szárazlemezeket, papirokat, az azokon készült szebbnél-szebb felvételeket, s a vegyszereknek, valamint a segédeszközöknek végtelen hosszú sorát és tömegét, melyek mindmegannyian arra szolgálnak, hogy a felvételtől sokszorosítható kép legyen, mind-mind együtt látjuk itt. A német fotoipar színe-java mellett ott találjuk a kezdők és a külföldiek egész seregét is, kik mind elhozták ide termékeik javát, hogy azt egy egész világ fogyasztóközönségének bemutatva, ne csak az elsőbbségért és a kiüntetésekért versengjenek, de egyuttal forgalmukat, főleg pedig kivételüket jelentékenyen növeljék.

Mert tudnivaló, hogy a német fotoipar évente nemcsak sok-sok milliónyi értéket termel, de egyuttal termékeinek jelentékeny részével a külföldi fotokereskedelmet is el látja. A mennyiben nincsen a kontinensnek, a messze keletnek és nyugatnak talán egyetlen kulturember lakta pontja sem, a hová a német fotoipar termékei el ne jutnának.

Megkezdve körsétánkat a fototermékek e tárházában, legelőször is a Theodor *Teichgräber* berlini vegyészeti gyár vegyszerszobájába lépünk, melyben a hydrochinon, metolparamidophenol, brenzkatechin, arany-, ezüst-, platin-, bróm- és fixáló sókon kívül főleg a rövid idő alatt oly kitűnő hírnévre szert tett koncentrált „*Tetenal*“ előhívóoldatot (mely a „*Rodinal*“ módjára 10—45-szörös vízzel higítható) tarka csoportosításu egymásmellettségben látjuk. A *Teichgräber* gyár úgyszólván az összes vegyszereket gyártja és nagy tömegekben küldi szét a világ összes fotovállalatainak lemez és papirgyárainak, nagy fényképészeinek, reprodukáló és sokszorosító ipari intézeteinek csakúgy, mint a fotokereskedőknek, akiknek útján azután az amatőrök is megszerezhetik.

A Franz *Pillnay* drezdai gyár különböző fotolakkjait (homályos, negatív és a kamaryártáshoz szükséges lakkok, a Max *Feuersänger*, (Freiberg i/Sa.) cég pedig azt az eljárást és azokat a termékeket (nemes fényeket) mutatja be szemléltető módon, melyek az összegyűjtött fényképek hulladékokból kiválasztás útján nyerhetők és az ő vegyi választógyárában értékesíthetők.

Néhány lépéssel odébb a színes fényképezés terén a festéknyomás (pinatypia) eljárása révén a fényképezés terén is hírneves *Farbwerke* azelőtt *Meister, Lucius & Brüning* (*Höchst a/M*) vegyészeti gyár ez eljáráshoz szükséges pompás színszűrőit és érzékenyítő oldatait s ez eljárással készült szebbnél-szebb festéknyomatu képeknek egész sorát látjuk. Különösen érdekesek az eljárás egyes fázisait szemléltető festéknyomásu részképek s az

azoknak egymás fölé való viteléből előálló eredmények vagyis a részképekből előálló teljesen kész — a természetes színeket utánzó — festék nyomatok.

A következő fülkékben ismét fotovegyszereket látunk. Ezeket a Dr. L. C. *Marquardt* (Dr. A. Koelliker) gyár (Beuel-Bonn a/Rh.) gyárnak csak ujabban feltűnt fotoosztálya állította ki. Miként itteni szakkörökben hirlik gyártmányai nemcsak jók, de eléggé olcsók is. Ugyancsak vegyszereket állított ki a W. *Meyer* jun. vegyészeti gyár fotoosztálya (Einbeck, Hannover) erősítő-, gyengítő-, fényudvarmentesítő- és egyéb „*Mercedin*” jelzésű fotooldatait, melyek közül főként a „*Mercedin*”-előhívó — bárha új keletű — Németországban ma már minden fotokereskedésben kapható. Ugyancsak fotovegyszereket állítottak ki a *Gehe & Co. Actiengesellschaft* (Dresden) és a *Chemische Fabrik von Heyden Aktiengesellschaft* (Dresden-Radebeul), melynek fülkéjében a fényképezésben a legritkábban előforduló vegyszereket is megtaláljuk. De az előhívók, egész seregét is u. m. brenzkatechint, amydaphenolt, diamidophenolt, glycint, methylglycint, ezenkívül bróm-káliumnak egészen speciális tisztaságu *csavaralaku* jegeceit melyekért, — de egyéb kiváló vegyszereiért is — nemcsak a foto, de a tudományos világ és a kiállításnak iparszerűje is legnagyobb elismerésével és az arany éremmel tüntette ki. E sok érdekes és főleg a szakembereknek tanulságos fotovegyészeti cikket tartalmazó kollekción egy egész sereg szebbnél-szebb negatív és pozitív lemez tette teljessé, melyeket a *von Heyden* gyár előhívóival hívtak elő kiváló német amatőrök művészszaftfényképezők és a tudományos világ kiválóságai. A kiállítás e részében találjuk még az amatőr- és szakfényképezők körében egyidőben nálunk is közkedveltségnek örvendett *Gekawerke, Dr. Gottlieb Krebs* (Offenbach am Main) fotovegyészeti gyár egész sereg gyártmányát is, melyek közül az excelsior-előhívó, de főleg a „*Paloxal*”-színezőfürdő, leginkább pedig a „*Geka*”-idő és u. n. „*Kugel-Blitz*”-villanóportöltények (magneziumfelvételekhez) dacára a Magyarországra az utóbbi években csökkent kivitelenek, nálunk még ma is tekintélyes fogyasztásnak örvendenek.

S ezzel már véget is érne a fotovegyészeti csoport, ha a Németországban, a külföldön és főleg Magyarországon is egyre jobban terjeszkedő, az utóbbi években már igen nagy forgalmat és kivitelt felmutatni képes, már-már *univerzálisnak* mondható *Leonarwerke, Arndt & Löwengard* gyár valóban impozáns, de emellett finom izléssel és változatosan rendezett látnivalókban gazdag és tanulságos fülkéjében a fényképezéshez szükséges csaknem összes kellékei mellett nem találunk egyuttal a Dr. *Lüttke*-féle közismert semleges színező-rögzítő-sót, a tömény „*hydronal*”-előhívót; valamennyit az utazásokra — főleg délszaki vidékekre — alkalmas töltényekben is. Ezenkívül a cég gyártotta kollodium-chlorezüst kímásoló-bróm és chlorbróm-előhívós papirokat, főleg pedig a *Leonarwerke* külön specialitását képező *színes és önszínező celloidin-, színes brómezüst-* és új arckép-gázfénypapírjait s az azokon készült szebbnél-szebb arcképeket, táj-zsáner és entériőrfelvételek pompás és változatos sorát, melyek ügyes elrendezésben szolgálnak a cég — egyébként még sok más értékeset magában foglaló — kollektiv-kiállítása falainak méltó diszétül. Ebben a miliőben két hatalmas — és finom kivitellű — mahagoni-üvegszekrényben tette közszemlére a *Leonarwerke* gyár egyuttal kézikamaráit, melyek közül különösen teljesen *egy darab* fémből készült lemezek és filmekhez egyaránt használható lapos kamaráinak egész serege keltett feltűnést. Ezek főleg az önműködően a végtelenre beállítódó „*Focus-kamarák*” fényesen tanuskodnak arról az óriási haladásról, melyet ez az aránylag fiatal, de gyors ütemben előtörő gyár csak a legutóbbi évek alatt is tett.

(Folytatjuk.)

FOTOKERÁMIÁRÓL.

— UJ ELJÁRÁS. —

ISMERTETI: SZÖLGYÉNY SÁNDOR,
:: BUDAPEST. ::

A drezdai kiállítás számos látnivalói, újdonságai között egyik üvegszekrényben oly különböző üveg, fém, porcellán, fa-disztárgyat, dobozokat, poharakat, tálakat stb.

is láttam, melyeken eddig még nem tapasztalt tisztaságu és lemoshatatlannak, tehát öröknek mondott fényképek voltak. Uj eljárás szerint készültek.

Tekintettel a közelgő karácsonyi ünnepekre, felkerestem az uj találmány szerzőjét laboratoriumában s az ő szives magyarázatai alapján eljárását az alábbiakban vagyok szerencsés „Az Amatőr“ igen tisztelt olvasóival megismertethetni.

Az én fotokerámiai eljárásom segélyével igen könnyü módon égethetünk be fényképeket porcellánra, zománkra, email-üvegre, fényre stb. De nemcsak ezekre, hanem minden létező tárgyra is átvihetjük képeinket, így fára, kőre, márványra, alabástromra, elefántcsontra, kagylókra bőrre, stb.

A fotokerámia igen könnyü s nagy jövő előtt áll. Rövid idő múlva vissza fogja szorítani az eddig ismeretes eljárásokat, a melyek segélyével képeinket tálákra, vázákra stb.-re átvittük. Mindenki egyedül végezheti, mert a fotokerámiai olvasztott-szárazkép készítése igen egyszerű s olcsó.

A fotokerámia segélyével átvitt képek soha meg nem halványodnak, ami az eddigi eljárások igénybevételénél igen sűrűn előfordult. Ezt az eljárást eddig csak nagyon kevesen ismerték és művelték s az a célunk, hogy ez eljárást mindenki előtt ismeretessé tegyük, s annak uj hiveket szerezzünk.

Bármit teszünk is, ha azt megfontolással és türelemmel végezzük az eredmény el nem maradhat. Mint tapasztalt amatőr mindenkinek figyelmébe ajánlom ezt a tanácsot, aki a fotokerámiával foglalkozni óhajt. A türelmetlen ember aki, arra az ideára jön, hogy fotografáljon anélkül, hogy a kellő türelemmel rendelkezne, nagyon sok pénzt dob ki. Az első kérdés, mielőtt valamihez hozzáfognánk tehát a következő. Mi minden szükséges ahhoz, amit készíteni akarunk? Mert hisz tudjuk, hogy bármit készítsünk is, ahhoz feltétlenül bizonyos eszközök is kellenek.

Mindenekelőtt a legfontosabb műveletek leírását akarom adni, a melyek a fotokerámiánál felmerülnek.

Főfeltétel, hogy a tisztelt olvasó a fotokerámiában való kísérletezéseinél kövesse az alább következő magyarázatokat s a siker nem fog elmaradni. A fotokerámia a következő öt munkakategoriára oszlik:

1. A megvilágítás.
2. Előkészület, a képnek levonása s előhívása.
3. A kolloidum-réteg szabaddá tétele.
4. A retusálás.
5. A képnek beégetése.

Az érzékeny réteg megvilágítása közönséges másoló keretben történik. A lemezt leporoljuk s érzékeny felével a negatívra fektetve a másoló keretbe tesszük. Az u. n. olvasztott-szárazlemez hátára ruganyos betétet teszünk, a keretet becsukjuk s kivisszük a napvilágra. Mind e műveleteknél a lemeznek megsértését el kell kerülnünk. A túl-expozícióra is vigyáznunk kell. Ezt a munkát homályos lámpafénynél is végezhetjük, s azután exponálunk a napfénynél, a napban 2 percig, árnyékban 6—12 percig. Legjobban sikerül ez a direkt napfénynél. Szétszort fény a legjobb email-képeket adja. Meg van adva a mód, hogy a megvilágítás segélyével annak eredményét megjavíthatjuk, ezért a pontos a megvilágítási idő meghatározása nem nehéz. Azonban arra törekedjünk, hogy

inkább tovább exponáljunk, mint rövidebb ideig. A fénynek az érzékeny chromrétegre való hatása lényegesen más, mint az ezüstre. Ha az előhívás alkalmával a kép igen gyorsan és erőteljesen jön elő, akkor a megvilágítás rövid volt. Ajánlatos fotométerrel dolgoznunk, mert ennek segítségével a szükséges megvilágítási időt könnyen megállapíthatjuk. Egy negatívnek az eredeti után való készítését, a melyet az olvasztott színekben akarunk reprodukálni, fényképészre is bízhatjuk. Csak arra kell figyelmeztetnünk a fényképészt, hogy erőteljesebb negatívot készítsen, mint a közönséges lemezeknél.

De egyedül is igen egyszerű módon s kevesebb gyakorlattal is elkészíthetjük ezt. E célból beszerezzük a szükséges tálakat, tányérokat, dobozokat, brostüket stb., továbbá 1—2 tucat olvasztott-szárazlemez. Némi gyakorlat után örömmel tapasztaljuk, hogy mily könnyen és gyorsan végezhetjük ez eljárást.

A megvilágítás után a másolókeretet ismét a sötétkamrába visszük.

A lemezt gyengéden, de alaposan lemoszuk, azután mindkét oldalán megnedvesített fogalmazó-papirozt teszünk reá s gyenge nyomás alkalmazásával a léghólyagokat eltávolítjuk. Ha ez megtörtént, a papírt sarkánál megfogva, óvatosan lehúzzuk a lemezről. Ha a színes réteg még nem olvadt le teljesen a kollodiumrétegről, kevés meleg vízzel mossuk még le a lemezt. A lehúzott képet napfénynél tiszta lemezre tesszük és óvatosan mossuk. A képet mindig egyik sarkánál fognunk kell. Ha a kép lassu mosás után már előjön, akkor a megvilágítás rövid volt. Helyesen megvilágított kép lassan jön elő. Ha a kép egyes helyein lepattan, akkor a megvilágítás túlhozzú volt, s ily esetben forró vízzel kell mosnunk. Ha a lemosás megtörtént, a képet alkohollal öntjük le, hogy ily módon a még rajta levő vizet eltávolítsuk s esetleges foltok keletkezését megakadályozzuk. Az alkohollal való leöntést többször kell ismételnünk, addig míg a viznek utolsó nyoma is eltűnik. Ezzel már kész a keramiai fénykép s következik annak a tárgyra való átvitele.

Miután a képet ollóval körülvágtuk, balkezünkbe vesszük fejjel lefelé s leöntjük gyenge gyantaoldattal, miközben a képet körben mozgatjuk.

A képet úgy vágjuk körül, hogy jobbról és balról egy-egy hegyes sarok marad acélból, hogy a lehúzásnál anélkül foghassuk meg, hogy a képet megsértenők. A tárgyat, a melyre a képet át akarjuk vinni, alapos tisztítás után, szintén leöntjük a fenti gyantaoldattal.

Száradás után a kollodium-réteget tiszta ecetéterrel (0,900—0,904) néhányszor bekenjük. Erre puha ecsetet vagy vattát használunk. Ügyelnünk kell arra, hogy puha vászondarabkával mindenütt egyformán az étert kenjük szét. Nagy elővigyázattal kell mindezt végeznünk, mivel minden nedvesség árt a képnek. Ha a kollodium-réteg eltávolítása után a féltónusok meg vannak támadva, az annak a jele, hogy az ecetéter túlerős volt, s valamivel gyengébbet kell használnunk. Ha a képet más tárgyra helyeztük, puha széles ecset segítségével, melyet alkoholba mártottunk eltávolítjuk a léghólyagokat és ráncokat. Az ecsetelést mindig a közepén kell kezdenünk s sugáralakban végezzük. Ezután száradni hagyjuk a képet.

Előfordul, hogy a képen egyes fehér foltok látszanak. Ezeket következőképen távolítjuk el. Finom retusáló-ecsetet a lehúzott lemezen maradt s kevés arabszaggummmal eldörzsölt email-festékbe mártunk s ahol ilyen pontok látszanak, ott eldörzsöljük. Fekete foltokat tű segítségével apró szurások alakjában távolítunk el. Fentemlitett foltok okai az apró porszemcsék, a melyek a kollodiumkép és a beégetendő tárgy között rakódtak le. El nem távolított légbuborékok is okozhatnak ilyen foltokat. A kép nagyságát és alakját úgy határozzuk meg, hogy azt a kívánt alakban kartonból kivágjuk s a tárgyon a határokat tüvel körülkarcoljuk, az ezeken túlmenő helyeket pedig nedves ruhadarab segítségével letöröljük.

Az előbb leirt utasítások alapján készült kép, csak akkor lesz szép és tartós, ha

azt beégettük, vagyis a zománc, vagy porcellán masszának folyékony anyaggal való összeolvasztása után. A membránnak a szerkezetétől, a mely a beégetendő képet tartja nagyon sok függ, ép úgy az olvasztóképesség, a színek, a folyóanyag is nagy fontossága. Ha az átvitt képet fényessé akarjuk tenni az u. n. „flussal“ (folyóanyag) vonjuk be. A „fluss“ kombinált keverék, a melyet a többi a beégetéshez szükséges eszközökkel együtt, vagy közvetlenül *Fuhrmann* kerámiai laboratóriumában, Dresden A 16. Stefanistrasse 15. vagy pedig ott szerzünk be, ahol az ehhez szükséges lemezeinket vettük. Ennek a flusznak tinom francia terpentinnel való keverékével vonjuk be a képet. A bekenésnek egyenletesnek kell lennie és gyenge nyomás alatt történjék. A fluszt csak egész gyöngén visszük a képre, mivel ellenkező esetben a kép az égetés alkalmával könnyen elromolhat.

Ha nincs alkalmunk a beégetést gyakorlott szakembertől tanulnunk, kíséreljük meg ezt a munkát porcelláncdarabokon s csakhamar kellő gyakorlatra teszünk szert, úgy hogy mindenféle tárgyra beégethetjük képeinket.

A beégetésnél figyelemmel kell lennünk arra, hogy minden tárgy számára a megfelelő tüzet használjuk. Így pl. porcellánál igen erős tüzet. Lakk vagy politura alkalmazásánál a tárgy sokat nyer.

E korszakalkotó találmány lehetővé teszi fényképfelvételeknek minden létező tárgyra való átvitelét, még festő vászonra is. S a ki fennebb leirt útmutatást figyelemmel kíséri csakhamar célt fog érni.

Minden e szakmába vágó cikket, így lemezeket (6 $\frac{1}{2}$ ×9-es tucatja Mk 1.80) az összes gyantaoldatot stb. vagy *Fuhrmann Fotokerámiai Laboratórium Dresden-A 16. Stefaniestrasse 15.* vagy „Az Amatőr“ kiadóhivatala útján szerezhetők be.*

ZEMÉLYFELVÉTELEK MES- .: TERSÉGES FÉNYNEL .: IRTA HAJDU FRIGYES, BUDAPEST

Közeledik már a borus évszak, mely megnehezíti a külső felvételek készítését, legtöbb esetben lehetlenné teszi az entériőreket, a napfény csekély aktinitásánál fogva. A világitás technikájának előhaladása azonban nagyszámu fényforrást bocsájt rendelkezésünkre, amelyek legtöbbje fényképezési célokra is kiválóan alkalmas.

Ezek között első sorban áll az elektromos fény. Ahol a vezeték erőssége megengedi, első sorban a szénacsok közt keletkező *iv*-fény jön tekintetbe, Az ily fény alkalmazásánál figyelembe kell venni, hogy kékes vagy fehér fénynél közönséges, sárgás vagy vöröses fénynél ortochromatikus lemezeket kell használnunk. Magas fotochemiai hatásuak azok a lámpák, melyeknél a láng légmentesen zárt üvegbura alatt keletkezik. Ezen lámpákkal egyenlő fényhatásuak a *higany gőzlámpák*, melyek különösen a fotografiában terjedtek el.

A villanylámpák többi faja, így a Nernst-félék és a szénzálu ivlámpák nem igen alkalmasak fényképezési célokra. A fent említett ivlámpák és higanygázlámpák alkalmazása esetén néhány másodperc vagy annak egy része elegendő az expozícióra, míg az utóbb említetteknel 5—25 másodpercig kell exponálnunk.

Az elektromos fény után személyfelvételekhez legalkalmasabb a gázizzófény. Különösen praktikusak a lefelé égő gázivlámpák, melyek nagy világitó felülettel bírnak.

*) A feltaláló a nagybani gyártást még csak hónapok mulva kezdi meg, de máris annyi a megrendelése, hogy egyelőre már a laboratóriumában „háziilag“ készíti el az eljárásához szükséges szereket. Megrendeléseknél tehát ajánlatos „Az Amatőr“-re való hivatkozás. — A szerk.

Jó negatívokat nyerünk néhány másodperces expozíció után is, ha fényerős, f/3 f/5 objektíveket használunk.

Nagyobb csoportfelvételeknél nem elegendő egy lámpa használata. Ilyenkor legjobb a *magnéziumfény* alkalmazása. Nem praktikus a magnézium fény előállításához szükséges keveréket magánaton készíteni, hanem sokkal ajánlatosabb a forgalomban lévő legtöbbször igen jó készítményeket* használni. Ezek nem drágábbak, mint ha magunk készítjük, de tökéletesebbek. A por mennyiségét a csoport távolságával, s az objektív fényerejével arányosan kell meghatároznunk. Az egyes készítmények használati utasításában erre nézve pontos adatokat találunk.

Más fényforrásokkal így pld. közönséges *petroleum* lámpával is érhetünk el megfelelő eredményt, természetesen hosszabb ideig kell exponálnunk. Néha több percig.

Mesterséges fényenél való felvételek alkalmával a következő utasításokat kísérik figyelemmel. Minél közelebb van a lefényképezendő tárgy a fényforráshoz, annál nehezebb annak egyenletes és harmonikus megvilágítása. Ezért a fény szétszórása céljából ernyőket** kell alkalmaznunk. Ezek pedig sok fényt nyelnek el. Ajánlatos ily ernyőket alkalmaznunk még abban az esetben is, ha a tárgy távolabb van a fényforrástól. A lefényképezendőnek nem szabad a háttér közvetlen közelében lennie, mert az árnyék tulerősen rajzolódik a háttérre, s a képen a lefényképezett úgy látszik, mintha a háttérhez volna ragadva. A mesterséges fényenél történt felvételeket erősen higitott előhívóban kell előhívunk, hogy a fények túlkemények ne legyenek.

FÉNY ÉS HATÉKONYSÁGA.

IRTA: SZÁDOVAY FERENC,
BUDAPEST.

A fény kémiai hatása a legritkább esetben felel meg az optikai világosságnak, a mely iránt az emberi szem érzékeny. Nemcsak a fény teljességében különböző annak optikai és kémiai hatása, hanem még erősebb mértékben tapasztalható ezen jelenség a fény egyes színrészeiben.

A fényképezésben a nap az első és legfontosabb fényforrás. Fénye úgy optikai világosság, mint kémiai hatékonyság tekintetében az első helyet foglalja el. A napfény különböző hullámhosszusú fény sugarakból áll, amelyek egyenként mint színes fény jelennek meg szemünkben. Szemünk úgy van alkotva, hogy elsősorban a spektrum sárga sugarai iránt érzékeny, a többi sugarak irányában kevésbé. Ez az oka annak, hogy a sárga színt legvilágosabb spektrál színnek érezzük. A fényképezési lemezen a kék és a viola szín nagyobb hatása, mint a sárga. A kémiai hatás tehát egészen más, mint az optikai. Míg ez utóbbi attól függ, hogy mily mértékben vannak jelen a sárga sugarak, a kémiai hatás a hatékony kék és viola sugarak mennyisége szerint változik. A kémiai és optikai hatás aszerint változik, hogy mily mértékben nyeli el a levegő az egyes sugarakat.

Szemünk ritkán képes megítélni a napfénynek különböző árnyalatait, mert nem hasonlíthatja össze őket, s nem képes az optikai fényből a kémiai hatékonyságra következtetni. Nem érezzük, hogy a délutáni fény kémiai hatása kisebb a reggeli fényenél, hogy a téli fény fotografiai szempontból kevésbé hatékony, mint a nyári. A tavasz és őszi fény is különböző kémiai erejű.

* „Agfa“, „Geka“, „Tip-Top“, „Rembrandt“ stb.

** Kitűnő a Hrdliczka-féle „Rembrandt“ sétatob villanó-készülék, mely szellemes módon egyesíti a lámpát, ernyőt és teljes füstnélküliség mellett az abszolút tűzbiztonságot is. A szerk.

Az atmoszféra délutánoként a földből kipárolgó vizgőzt felveszi, s ez nagy mértékben elnyeli az ibolyakék és ibolyántuli sugarakat. — Ezáltal a fénynek összehatása erősen redukálódik. A sárga sugaraktól függő optikai világosság azonban ezáltal nem lesz gyengébb. A porral telített levegő is gyengíti a fény hatását.

A napfénynek chemiai hatása ősszel 65 százalékkal erősebb, mint tavasszal, ami szintén a levegő különböző alkotórészeire vezethető vissza. A tavaszi levegő jobban abszorbeálja a kék és viola sugarakat. A chemiai hatás nagy mértékben függ a nap magasságától is. Ezért december 21-én délben a napfény chemiai energiája alig a tizedrésze annak, amely június 21-én délben észlelhető. Az ég kékjének hatása nyáron kétszer olyan erős, mint télen.

Lényeges az is, hogy minő módon hat a napfény. Felhőktől el nem takart, napfénytől megvilágított tájképet kb. csak félannyi ideig kell exponálnunk, mint ha azt szétszórt fény világítja meg. A fehér, a naptól erősen megvilágított felhőktől visszasugárzó fény sokkal nagyobb hatást gyakorol a lemezre, mint a tiszta kék ég. A borús ég a chemiai hatást kb. $\frac{1}{4}$ -részre szállítja le.

De nemcsak a napból a földre jövő sugarakat kell tekintetbe vennünk a chemiai hatás megállapításánál, hanem a minden oldalról visszasugárzó fénysugarakat is. Ezért tehát nem közömbös kérdés, hogy miből áll a környezet, a melyről a fény visszaverődik.

A tárgyra eső fény és a visszasugárzó fény között való viszonyt albedonak nevezzük. Ha a leeső fényt vesszük egységül, akkor az albedo:

Fekete bársonynál	0,004	Világossárga „	0,400
„ szövetnél	0,012	Világoszöld „	0,465
„ papírnál	0,045	Fehérpapírnál	0,700
Holdnál	0,170	Frissen esett hónál	0,783
Fehér homokkőnél	0,237	Tükörnél	0,923
Világoskék papírnál	0,300		

E táblázat a reflexfénynek optikai világosságát adja, amelyet az egyes testek fehér napfény ráesésénél visszaadnak. A reflexfény chemiai hatékonysága megfelel a reaeső fény és a visszasugárzó tárgyak színének. Kékre festett falak több chemiai hatású fényt sugároznak vissza, mint pld. a sárgára festettek, dacára annak, hogy az utóbbiaknak albedója nagyobb. Erre tehát tekintettel kell lennünk, nehogy hibát kövessünk el.

Látjuk, hogy milyen különböző lehet a napfénynek optikai és chemiai hatékonysága, aminek folytán nagyon különböző lehet a szükséges megvilágítási idő. Azért tehát, hogy ettől függetlenítsük magunkat, legtöbb esetben mesterséges fényt használunk. Ez ugyan sokkal kisebb intenzitású, mint a napfény, de azért előnyös, mert mindig egyforma, s mindig rendelkezésünkre áll.

A mesterséges fény egyes fajtái úgy optikai fényesség, mint chemiai energia tekintetében nagyon különbözők. Némelyek kisebb optikai fény dacára nagyobb chemiai hatásúak. Ez az ibolyakék sugarak mennyiségétől függ. Mesterséges fénynél épúgy, mint a napfénynél, nem következtethetünk az optikai fényességből a chemiai hatásra.

Figyelembe veendő, hogy a fénynek hatása a távolsággal négyzetes arányban fogy. Ha tehát egy tárgyat 2 méter távolságról 5 másodpercig kell megvilágítanunk ez 6 méter távolságnál 25 mp.-re emelkedik. Továbbá figyelembe veendő, hogy az emberi szem csak az egy pillanat alatt ható fény mennyiség iránt érzékeny, míg a lemezre való hatás a fény behatásának idejétől is függ. Egy fényegység 1 mp. alatt oly erővel hat, mint 4 egység $\frac{1}{4}$ mp. alatt. Ezt a körülményt felhasználjuk a fény-

rekeszek alkalmazásánál, amikor a kisebb világosság dacára kellő expozíció mellett éppen jó képet nyerünk a lemezen, mint nagyobb fényrekesz és rövidebb expozíció alkalmazásánál. A fény hatásának következménye az, hogy egy, szemünk által alig észrevehető sugár, a lemezre hatással van, ha hosszabb ideig éri, míg egy nagyobb fénytömeg hatástalan, ha csak rövid ideig éri a lemezt. Ezért közönséges lemezek előhívásánál világos vörös, vagy sötétzöld fényt minden veszély nélkül alkalmazhatunk, feltéve ha az csak rövid ideig hat.

PRÓSÁGOK.

1. Silhouettek.

IRTA: PAPP BÉLA, KASSA. A tizennyolcadik században volt a franciáknak egy pénzügyminisztere, *Silhouette*-nek hívták, akinek a zsugoriságig menő takarékosága szinte közmondássá vált.

Egy alkalommal egy francia nemzeti hős arcképét akarták egy híres festővel megfestetni s az e célból megalakult bizottság a kép megfestetésére előirányzott költségvetést jóváhagyás végett felterjesztette *Silhouette* pénzügyminiszterhez. A franciák takarékos fináncminisztere azonban a kép megfestésére előirányzott összeget túlmagasnak találta és ezért elrendelte, hogy a képet csak egy színben festessék meg. A festő így is elfogadta a megrendelést és festett is tussal egy olyan képet, amelyen sem az arcvonásokat, sem a ruházat részleteit, sem semmi egyebet nem lehetett kivenni és az egész kép úgy nézett ki, mint valami árnyék.

Abban az időben minden bolondságból divatot csináltak s így az ilyen árnyképek is csakhamar divatossá váltak, rendkívül elterjedtek, úgy hogy sokan megéltek az árnyképek festéséből. Később aztán már nem festették, hanem hogy még olcsóbbá tegyék az árnyképeket, fekete papirosból vágták ki ügyeskező emberek s a fekete árnyképet fehér kartonra ragasztották, ami elég jól hatott.

Az árnyképeket a takarékos pénzügyminiszter kigunyolására elnevezték *silhouettek*-nek és ez az elnevezés meg is maradt mindvégig.

Azóta körülbelül kétszáz év telt el, mióta a *silhouettek* divatba jöttek, sőt már azóta ki is mentek a divatból, úgy hogy nemrég a *silhouettek* még ritkaságszámba mentek.

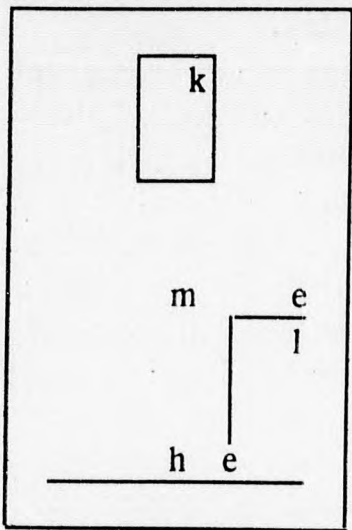
Legujabban újból kezdik divatba hozni a *silhouetteket*, különösen Németország igyekszik felujítani ezt a már-már feledésbe ment divatot. A *silhouettek* kivágása nagy ügyességet és nagy gyakorlatot igényel, nem mindenki tud tehát ilyent készíteni. Az amatőrök azonban minden nehézség nélkül sokkal pontosabb *silhouetteket* csinálhatnak a fényképező masinával, mint a legügyesebb *silhouette*-metsző.

A *silhouette*-fölvételhez akár nappali, akár magnéziumfény egyaránt alkalmas. Nappali fény mellett legjobb az ilyen fölvételekhez az egyablakos hosszú, keskeny szoba. Az ablak ne a szoba széles, hanem a keskeny oldalán legyen, azonkívül lehetőleg olyan legyen, amelyen nincs keresztfa és jó világos helyen legyen. Sőt legjobb ha a nap direkt az ablakra süt. Az ablakra fölvétel előtt fehér vászon, vagy papir hátteret feszítünk fel, vigyázva arra, hogy ráncok ne legyenek rajta, mert azok a lemezre rajzolódva kellemetlenül hatnak. A modellt elég távolságra ültetjük a háttértől, hogy az esetleges ráncok, melyek tán kikerülték a figyelmünket, elmosódjanak. A modell fejét úgy kell igazítanunk hogy az a homályos üvegen nézve éles profilképet mutasson.

Nagyon kell arra vigyáznunk, hogy a lemez fényudvart ne kapjon, mert akkor eldobhatjuk. Legjobb azért fényudvarmentes lemezt használni. Ugyancsak egyik főfeltétele a jó *silhouette*-képnek a kevés exponálás. Tehát nagyon röviden kell exponálni. Az erősen,

alexponált lemezt, hogy az minél kontrasztosabb legyen, tömény előhívóval kell fejleszteni. Az exponálást és az előhívást tehát úgy kell eszközölni, hogy a háttér erősen fődött, maga az alak pedig teljesen átlátszó legyen. Részleteknek a képen nem szabad látszani. Ha a negatív nem elég fedett, (t. i. a háttér) akkor a lemezt erősíteni kell. A nem kívánt részleteket finom éles késsel óvatosan ki lehet kaparni.

Magnéziumfény mellett készítendő silhouette-fölvételeknél a fehér háttérrel nem az ablak előtt feszítjük ki, hanem más helyen, sőt az ablakot lehetőleg teljesen elzárjuk sötét átlátszatlan függönnyel, vagy spalettával. A modellt a szoba közepére ültetjük, természetesen a megfelelő távolságra levő fehér háttér elé, a modelltól oldalt pedig elhelyezzük a magnéziumlámpát, melyet azonban a modell felé egy teljesen átlátszatlan ernyővel (pl. kályhaellenzővel) takarunk el, még pedig úgy, hogy a magnézium fénye csupán hátra, a fehér háttér felé essék. Az alábbi ábra különben világosan megmutatja, hogy miképpen kell a modellt, a kamarát, a háttérrel és a fényforrást elhelyezni.

k = kamara, m = modell,
f = fényforrás, h = háttér,
e = ellenző.

Asilhouette-negatívot fénytelen rétegű brómezüst, vagy chlórbrómezüst papirosra másoljuk. A közönséges celloidinpapir nem nagyon alkalmas silhouettek készítésére, mert azok színe legtöbbször nem tiszta fekete, hanem bizonyos mértékben ibolyasötét.

A mellképek alját izléses iv alakban eltakarjuk a másolásnál, hogy a kép némileg egy mellszobor silhouette-jéhez legyen hasonló. Aki ügyes rajzoló, az a képet csinos, ugynevezett Biedermeyer-stilusu körrajzzal is elláthatja. A keret hasonlóképpen Biedermeyer-stilusu és oválalaku legyen, mert a manapság divatos szecessziós keretek nem hatnak jól a Silhouetteknel.

2. Varázskártyák.

A hignátronoldattal kifixált „kimásoló“-levelezőlapot a lemezerősítéshez használni szokott szublimaterősítőben addig fűrésztjük, míg a kép teljesen el nem tűnik. Azután kimossuk és megszáritjuk. Hogy a képet újból elő lehessen tüntetni, ahhoz a következő eljárás szükséges:

Egy darab fehér szűrő, vagy itató-papirost beáztatunk tömény natrium-sulfit oldatba és mosás nélkül megszáritjuk. A natriumsulfit (nem hyposulfit) — melynek összetétele: 100 kcm. viz, 50 gr. natriumsulfit — újból előhívja a képet. A natriumsulfittel itatott és megszáritott szűrőpapirosra ráírjuk (vagy ha több varázskártyát készítünk, reányomatjuk) a következő felirást: „Tessék ezt az itatópapirot megnedvesíteni és a mellékelt levelezőlap tiszta oldalára szorítani, mintegy fél perc múlva meg lesz lepve a hatástól.“ A levelezőlapot és a fenti felirattal ellátott s natriumsulfittel preparált itatópapirost egy nyitott borítékba téve postára adjuk. A címzett, aki a levelezőlapon semmi képet, vagy írást nem fog látni, csodálkozva bámul a különös küldeményen és a bámulata még nagyobb lesz, ha az itatósra nyomtatott, vagy irt utasítást követve, a megnedvesített itatóssal a levelezőlapot beborítja, ami után megjelenik a kép. A meglepetést fokozni lehet azzal, hogy a kép tárgyát alkalmasan választjuk meg, pl. a címzettnak vagy valamely családtagjának arcképét, melyet az illető tudta nélkül készítettünk, vagy valamely tréfás tárgy fölvételét másolunk és tüntetünk el.

Cigarettafüst is képes előhívni az eltüntetett képet, de az így előhívott kép nem lesz olyan erőteljes, mint a natriumsulfittel előhívott kép.

A következő számokban még sok fényképezési uton kivihető tréfát és bűvészetet fogok leírni, melyek a közlő tél unalmas hosszú estéin sok mulatságot szerezhetnek bármely társaságnak és még az az előnyük is lesz a sablonszerű s megunt tréfák fölött, hogy újak és érdekesebbek is lesznek.

Nyilt tér.*

Tekintetes Kiss Zoltán úrnak Szombathely.

Hallottam, hogy becses lapjában a **Mayering-féle** folyadékos lencsegyár-részvénytársaságról írt, tehát elmentem a fotografiai tárgyak üzleteibe, majd dohánytőzsdébe és könyvkereskedésekbe, de sehol sem tudtak adni, sőt meg sem tudták mondani, hogy hol kapható, végre a „Photo-Club“-ban elolvashattam a cikket, melyet Ön a vállalat ellen írt. A „Photo-Club“-ban azzal fogadott egy méltóságos úr, hogy gratulál sikereimhez; örvend, hogy **József királyi herceg** úr ö Fenségének is bemutattak, mert az én sikerem az ö dicsőségük is, miután én a Photo-Club legidősebb tagja vagyok.

Ugyan mi hallgattatta el Önben a hazafias érzést a mikor egy keletkezében levő hazafias vállalatot magyar ember létére így becsmérelt? Azok az olvasók, akik Önt ismerik, talán fogják tudni, de azoknak, akik nem ismerik, jó lesz tudni, hogy Ön becses folyóiratában, a „Fotografiában“ és pedig annak 1906. januári füzetében a **legjobb szakvéleményt** adta. Előbb elsorolja a Mayering-féle folyadékos lencsével eszközölt vizsgálat adatait, azután így végzi:

„A fentiek alapján a „Mayering-féle fényképezési objectivek teljes nyílással artisztikus arcképfelvételekhez, ahol lágyabb élesség kívántatik; közepes fényrekesznyílások használata mellett pillanatnyi felvételekhez; jó világosság mellett még kisebb nyílással építmények es reprodukció-felvételekhez egyaránt jól használhatók.

Az objectívvel eszközölt különböző felvételeink eredménye gyakorlati szempontból teljesen kielégítő s jellemző sajátsága ezen objectív-rendszernek az élesség különös mélysége, mely a műkedvelő fényképezés szempontjából sok esetben igen becsülendő tulajdonság.“

Ezenkívül jött a „Wiener Mitteilungen“ című folyóiratban is olyan kép, melyet **Kiss Zoltán** úr Szombathelyről vett föl Mayering folyadékos lencséjével. A képet mindenki dicsérte, sőt voltak olyanok, akik azt állították, hogy ilyen képet közönséges olcsó lencsével csinálni nem lehet.

Mai és Társa udvari fényképezők csináltak lencséimmel olyan képeket és nagyításokat, hogy ezekkel és kiállított kamaráimmal **aranyérmert nyertem a londoni magyar kiállításon**. És ha találmányom meg nem felelne céljának, akkor nem is nyerhettem volna tizenhat államra, különösen pedig Németországra is szabadalmat. A Weni tudományegyetemen tartott felolvasásom után **Dr. M. J. Eder** elismerését nyilvánította azért, hogy folyadékos lencséimet úgy tudom elkészíteni, hogy tartósak, amiről neki is volt alkalmam meggyőződni. Ezt hetven jelenvolt szakértő előtt nyilvánította ki, tehát tisztára nevetséges az Ön abbeli állítása, hogy a folyadék kiszárad. Hiszen nem is száradó folyadék van benne és miután hideg uton van körülvegesítve, tehát légmentesen elzárva, évtizedekig sincs oka elromlani, ha csak külerőszak folytán meg nem sérül. Ez esetben egy kevés folyadék kiszivárogo és helyette légbuborék megy be. Ámde ezeket könnyen és nagyon olcsón ki lehet cserélni.

Wienben **C. Reichert** is fölszólalt ugyanakkor; ök az utóbbi időben igen sokat kísérleteztek folyadékokkal, kitűnő eredményeket értek el prizmákban is, de nem tudták megcsinálni, hogy tartós legyen. Wienben a legelső fizikai és optikai egyetemi tanárok megvizsgálták fotografáló-lencséimet és **kedvező szakvéleményt** adtak — ingyen. A magyar tudományos akadémia három világhírű egyetemi tanárunkat bizta meg találmányom megvizsgálásával és olyan kedvező szakvéleményt adtak, hogy **államsegélyt kaptam**.

Ha tehát Ön nem találta elég fényerősnek az Ön által akkor vizsgált lencsét, hát most elég fényerősnek fogja találni, mert hisz Ön maga említi támadó cikkében, hogy **Dr. Grüne** is csinált F:0·80 fényerejű folyadékos lencsét, csak hogy nem tudta tartóssá csinálni.

Miután pedig Ön vállalatunk jövedelmezőségében is kételkedik, felemlíthetem még, hogy **Dr. Egger Leó, gyógyszerész** úr Budapesten tizezer darab folyadékos lencsét rendelt és van egy **válalkozó, aki évenként egy millió darabot** vesz majd át ugyanazon fajta lencséből. Ime tehát egyetlen megrendelőnkől összes üzemi kiadásaink fedezve lesznek, a többi gyártmányokból elért haszon pedig máris tiszta nyereségnek marad.

Ha tehát lapját hasznosabbal nem tudja megtölteni, mint — a miként említi — **külföldi** lapokban megjelent ócsárló közlemények átültetésével, ezzel újat nem mond, mert szokva vagyunk már

* E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

ahhoz, hogy magyar dolgot miként kezelnek külföldön. Azonban valószínűleg nagy elismerésben fog részesülni azok részéről, akik a mi olcsó konkurenciánktól félnek.

Legyen csak egészen nyugodt, megalakul a mi vállalatunk az Ön kedvezőtlen véleménye dacára is és ha valakit vissza is tartott volna a részvételtől, akkor az tehet majd Önnek szemrehányást. A vállalat alapítói előkelő főurak, szakemberek és olyan tekintélyes egyének, akik iránt a bizalmat nem befolyásolhatja az Ön elfogult szakvéleménye. Jóakarattal tanácsolom tehát: írjon máskor inkább olyanról, amit közelebbről és alaposabban ismer és amivel nem akar másnak ártani, különben el fogja veszíteni olvasói elismerését is.

Budapest, 1909. október 28.

Illő tisztelettel

Máyerling Károly, gyógyszerész.

Az „Ika“.

— Egy nagy fototröszt megalakulása. —

Dresden, 1909. október 10.

Ez év október 7-én mégis megalakult az a hatalmas tröszt, mely a drezdai kiállítás egész tartama alatt oly nagy mértékben izgatta a fotoipari, kereskedői és szakirodalmi tényezőknél kívül még a fogyasztók — fényképészek és amatőrök — ezreinek képzeletét, kíváncsiságát és főleg kisebb-nagyobb érdekltségét. Megalakult-e, nem-e „Az Ika“, ez a nagy árnyékát már jóelőre vető fotoipari kolosszus, melynek egyes tagjai a már egyenként is hatalmas, — legalább is már évek óta annak látszó s elleddig egymással életre-halálra versengő — *Hüttig*, *Ernemann* és *Wünsche* drezdai részvénytársaságok, *Dr. Krügener* frankfurti gyáros és a jeni *Zeiss-művek* kamaragyártási osztálya, a tervezett alaptőke pedig 3.800.000 márka lesz? Nos, a feszült érdeklődéssel kísért tárgyalások eredményeként október 7-jén megszületett az „Ica“ vagyis teljes nevén az „*Internationale Camera-Aktiengesellschaft*“, azonban a fentemlitett gyárak közül az *Ernemann* gyár az utolsó percben visszalépett, minélfogva az alaptőke is csupán (?) három milliót teszen. A fuzió, melynek alap gondolata és előkészítő munkálatai — értesülésünk szerint — *Ernemann* igazgatót vallják szerzőjükkül, akként ment végbe, hogy a *Hüttig*, *Wünsche*, *Krügener* és *Zeiss* kamara-gyárakból egy igen nagyszabású új részvénytársaság alakult, melyben mindegyik vállalat a vállalatba bevitt leltári értékek arányában részesedik. E leltári értékek megállapítása akként történt, hogy utolsó leltárát *Hüttig* 75%, a többi három gyár pedig csak 50% értékkel vihetette be az új társaságba és a tiszta jövedelemből is ez arányszámok alapján részesednek.

Az egész fuziónak alap gondolata és szinte kényszerű bekövetkezése tisztán gazdasági okokra vezethető vissza. Ugyanis az *Ernemann*, *Hüttig*, *Wünsche* és *Krügener* gyárak egymással igen erősen versengve, egyre-másra oly rövid időközökben változtatták gépeik modelljeit, jöttek új meg új modellekkel, hogy a tervek, szabadalmak, de főleg a minden egyes szerkezeti változtatáshoz, új típusokhoz szükséges új préselő-sajtólót és mintákat u. n. „stancák“-at megfelelően kihasználni nem voltak képesek. Az egymást kergető újabb modellek pedig lehetetlenné tették a megelőzőleg készült és forgalomba hozott kamarák megfelelő áron való elhelyezését, illetőleg a már forgalomba hozottak a kereskedőknél, mint már a régi elavult modellek jórésztben megmaradván, árleszállítással váltak csak eladhatóvá. Ilyen harc és a túltengő verseny sok más kinövése nem maradhatott következmények nélkül. És csakugyan mi történt? A nagy kamaragyárak egyre nagyobbak, hiresebbek lettek, üzemüket és üzletkörüket egyre bővítették s emellett — nem volt meg a kellő haszon, sőt nemcsak hogy nem fizettek osztalékot a részvények után, de egyikük-másikuk — és pedig értesülésünk szerint *Wünsche* és *Dr. Krügener* a tönk szélén állottak; évek óta reáfizettek a gyártásra és forgalomba hozatalra. Még talán a *Zeiss-művek* is, de csak a kamaragyártásra!

Ily válságos gazdasági helyzet közepette nyílt meg a drezdai nemzetközi kiállítás.

A bajt hamarosan konstatálták (hiszen benne élt a tudata az összes kamaragyárosokban), a szanálásnak pedig itt volt a legfőbb ideje. Nem is késtek tehát. A viszonylag legerősebbek indítványára közös mentési akcióban állapodtak, melynek vajjon lehetett-e más alapja mint a — kooperáció. Minthogy pedig — mint akár a hadviseléshez — ehhez is pénz, pénz, főként pedig friss és sok pénz kellett és jó és életrevaló gazdasági értékű [vállalkozásokhoz Németországban mindig és gyorsan van pénz, az érdekelt vállalatok $\frac{2}{3}$ milliónyi értékeihez az ugyancsak nagyon is érdekelt „*Deutsche Bank*“ adta a három millióhoz még hiányzó ($2\frac{1}{3}$) milliókat.

Az egymásközi költséges versengések megszűnése, (a külön-külön való tervezés, szabadalmaztatás, modellkészítések, új berendezések, feles személyzet és a külön-külön reklamozás, utaztatás stb.), vagyis az üzem- és forgalmi költségek igen jelentékeny csökkenése, szóval az eddig szétforgácsolt erők egyesítése igen jelentékeny eredményre vezethet, ha — partikuláris érdekek, egyéni ambíciók, vagy más manőverek szét nem robbantják egyhamar a „szent kamara-szövetséget“, melynek hivatalos címe „*Internationale Camera-Aktiengesellschaft*“ székhelye Dresden; főtelepe és központja az eddigi *Hüttig-gyár*, (hová *Wünsche*ék egészen, *Dr. Krügener*ék a vegyi készítmények, *Zeiss*ék pedig csak a *Palmos-kamarák* gyártásával vonulnak be. És a *Hüttig*, *Wünsche*, *Zeiss* és *Dr. Krügener* kamarák és mellék-cikkek helyett csakis „Ica“- (olv. Ika) gyártmányok lesznek. És megint sok-sok és jó zsiros haszon! És hogy — miként az alábbi nyilatkozatuk mutatja — *Ernemann*ék még sem akartak beleharapni. Arról is tudunk egyetmást mi, de hát várjuk még a nagy gazdasági színjáték végét. Addig is átadjuk a darab jeles szerzőinek a szót.

A *Heinrich Ernemann A. G.* cég (Dresden) és fióktelepe *Ernst Herbst & Firl*, (Görlitz) arról értesít bennünket, hogy nem lépett be a német kamaragyárak egyesülésébe — az „Ica“- trösztbe. A szerk. — s üzletét változatlanul önállóan vezeti tovább. Üzletmenete mint az előbbi években, úgy az idén is folyton emelkedő s már eddig is közkedvelt és általánosan elterjedt, speciális gyártmányai a továbbfejlődés sikerességét is biztosítják.

Dr. Kohlman Artúr.

ACTIEN-GESELLSCHAFT FÜR ANILIN-FABRIKATION

Photographische Abteilung Berlin S. O. 36. „AGFA“.

Hogy az amatőr uraknak szabadalmazott „AGFA“-VILLANÓFÉNYŰNKNEK használatát — (fényerős, füstmentes, gyorsan égő) — megkönnyítsük, mostantól kezdve ÜRES

„AGFA“-villanófény-zacskókat

házilag „Agfa“-villanófényvel (2½ gr.-ig) való töltésre hozunk forgalomba

25 drbos csomagolás.

Ára: korona 1.25.

Ezen zacskók használati utasítása minden eredeti csomaghoz mellékelve van.

„Agfa“-villanófényvel való felvételek számára legjobb negatív-anyag az:

„Agfa“-chromo-lemez

kiválóan harmonikus képeket ad.

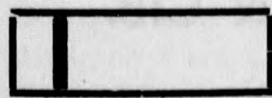
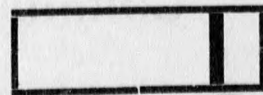
Kaphatók a fotoüzletekben! _____ 16 oldalas „Agfa“-prospektus ingyen!

IZLÉSES AMATŐRUJDONSÁG!**„Mimosa“ meritett levelezőlapok**

chamois, fehér- és különféle szí-
nekben összeválogatva, celloidin-,
gázfény- és önszinező réteggel.

Rheinische Emulsions Papier-Fabrik

Aktiengesellschaft

DRESDEN-A. 26.

Zárszó a drezdai Foto-kiállításához!

A „Dresdner Anzeiger“ 1909. évi október hó 13-iki 284-ik száma a zsüri elnökhelyettesétől, *Dolezal* tanártól a fenti cím alatt az épp most bezárult drezdai nemzetközi fényképészeti kiállításról szóló visszapillantást tartalmaz, amely a következő szavakkal végződik: „Ugy vélem, hogy a jurynek a kiállítás rendezőivel szemben is megvan az a kötelessége, hogy szavazatát órájuk is leadja és hiszem, hogy a bir. bizottság összes tagjainak a lelkéből beszélek, mikor azt mondom, hogy azok a férfiak, akik ezt a kiállítást merész és kiváló gondolatlendülettel és lankadatlan munkássággal létrehozták, a legnagyobb, a legtanulságosabb, legbuzdítóbb és legegységesebb foto-kiállítást teremtették meg, amely valaha a világon látható volt és hogy a drezdai kiállítás a fotografiában fejlődéstörténeti határkövet képez, amely előreláthatólag a fotografiai tevékenység minden terén a föllendülés egy új korszakának a kezdetét fogja jelezni“.

Határkő

volt ez a kiállítás a mi részünkre is. — A mi gyártmányaink — miként előző kiállításokon. úgy most is — a legmagasabb kitüntetésekert nyerték, amelyekkel a kamarapart díjazták. És pedig:

Tiszteletdíjat és az ezüst Krone-érmet.

Kiváló gyártási képességeért a kamaragyártás és a kinematografia összes ágaiban.

Heinrich Ernemann Aktien-Ges. Dresden.

..... Ernst Herbst & Firl, Görlitz. ....

UJ! DIAMANT VAN BOSCH=MATT! UJ!

Vörös gyorsan másoló legnagyobb brillánca.

Cink és gyorsan szinez lágy negativeknél.

Diamant van Bosch-Matt I. egyszerű vastagság. Nincsenek bronz árnyékok.

Diamant van Bosch-Matt III. kétszeres vastagság. Nincsenek fekete foltok.

Diamant van Bosch-grobkorn (durva szemcsészetű) chamois szinek és fehér.

Diamant van Bosch-Feinkorn (finom szemcsészetű) chamois és fehér.

Diamant van Bosch-Negro, egyedül a platin-fürdőben, aranyfürdő nélkül szinezhető.

Minták mindenkor ingyen és bérmentve!

Ügyeljünk a védjegyre és a gyártás helységnevére.

Fabrik fotogr. Papiere.

E. van BOSCH G. m. b. H. STRASSBURG Els.

Sürgöncim: **BOSCHMATT.**

Gyári raktár és vezérképviselet Magyarország, Ausztria és a Balkán államok részére

Commandit Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie.

PHOTOGRAPHISCHE INDUSTRIE.

■ WIEN XVIII. Czermakgasse 12 Telephon 15872. ■

FÉNYKÉPEZÉSI ELJÁRÁSOK.

Relief fotografálás. Hosszu fáradozás után sikerült fotografiai felvételek után természetű relief képeket készíteni. Azonban még mindig nem tudták ezeket az eljárásokat a gyakorlatban általánosan bevezetni. Legújabbban a Plastic Company propagál egy hasonló eljárást. Ezen eljárásnak alapja egy-egy papírfénykép, amelynek plasztikussá való tételénél arra kell ügyelni, hogy a reliefre a fény ugyanazon oldalról essen, amelyről a fényképre, nehogy kettős világítás álljon elő. Különösen alkalmasak e célra a mellképek, csoport vagy tájképek kevésbé. Legelőnyösebb az erőteljes fénytelen brómezüstpapír használata. A fényes papír kerülendő. A póz lehetőleg zárt legyen, a világítás szétszórt. Sötét ruhán a részletek rajzának nem szabad hiányoznia. A másolatokat csak teljesen száraz állapotban lehet plasztikusakká tenni. A kész képeket mélyen fekvé tesszük a paszpartuba. Az előmunkálatokhoz a képnél 2—3 cm.-rel nagyobb, vékony, kemény papírt veszünk. A konturokat selyempapír segítségével visszük át, azután lombfűrészszel vágjuk ki. A képet pontosan reáragasztjuk a papírra s kb. 2 óra hosszúra préseljük, míg teljesen reászárad. Most a plasztikussá-tétel következik. A képet a hátoldaláról egy tinkturával öntjük le, addig míg a képrész is nedves tapintású lesz. Ezáltal a papír oly tulajdonságot nyer, hogy a hátulról való nyomásnak engedve kitágul, úgy hogy mélyedések lesznek rajta, amelyeket „Plasztelina“-val töltünk ki. A hátoldalon való nyomással tetszésszerű reliefeket nyerhetünk. Ha a képet megfelelőnek találjuk s az megszáradt, eltávolítjuk a plasztelint s az így nyert reliefet a tulajdonképeni plasztik-masszával töltjük ki. Különböző előírások követése után a kép elkészül és egy nap alatt megszárad. Természetes, hogy a felvétel által adott világítási hatásokat erősíteni is lehet, de mint már mondtuk a fénynek ugyanarról az oldalról kell hatni, amelyről a fényképfelvétel alkalmával. Ez az eljárás már több államban szabadalmazva van.

Szlatinai Guidó.

Megsárgult negativek felfrissítése. Az alább közölt, Sir William Crookes és Robertstől feltalált, eljárás régi megsárgult negativek restaurálására való. A negativeket $\frac{1}{4}$ órára a következő pyro-előhívóba tesszük:

1000 kcm. víz,
6 gr. káliummetabiszulfid,
7 „ nátriumsulfid,
6 „ nátriumkarbonát,
6 „ pyrogallussav.

E fürdő használata után lemossuk a lemezeket, s 15%-os rögzítő-nátron fürdőben rögzítjük. Ezután újból mossuk, s friss sulfocyanid aranyfürdőben aranyozzuk.

Ily módon mentettek meg már igen régi és értékes csillagfelvételeket, a melyeken a kisebbrendű csillagok már eltűntek volt.

Másolatok kemény negativekről. Ha kemény negativekről lágy másolatokat óhajtunk nyerni brómezüst papíron vagy diapositiv lemezen, ajánlatos a következő eljárás követése: A diapositiv lemezt vagy brómezüst papírt az expozíció után kb. 1 percig vízben mossuk s azután 3—5 percig 1:1000—1:100 arányú káliumbichromát-oldatba tesszük. Minél keményebb a negatív, annál koncentráltabb legyen a bichromát-oldat. Ezen chromálás után a lemezt vagy papírt lemossuk s a rendes módon előhívjuk és rögzítjük. A bichromátoldat sárgásra festi a képet, ezért savanyu rögzítő fürdőt kell használnunk.

Üveglemez filmre való átalakítása. A következő eljárás segítségével könnyen készíthetünk filmeket negativeinkből. Az érzékeny réteget az ismert eljárással oldjuk le az üveglemezről. Egy másik üveglemezt salétromsavas vízben alaposan megtisztítunk, azután alkoholba mártjuk, gyorsan megszáritjuk s egy tiszta flaneldarabbal gondosan ledörzsöljük. Az üveglemez szélére kb. 8 mm. szélességben nedves gyapotot teszünk s egy réteg kollodiumot viszünk fel rá és száradni hagyjuk. Mikor az üveglemez már teljesen megszáradt, a negatív érzékeny rétegét kivesszük a savas fürdőből s háromszor váltott vízben mossuk, majd egy rész vízből s egy rész alkoholból álló fürdőbe tesszük. Ez a fürdő a zselatinréteget eredeti nagyságára huzza össze. Azután a zselatin réteget a preparált üveglemezzel együtt vízbe s ott összetesszük. Miután a zselatin réteget az üveglemezen felfogtuk, mind a kettőt kivesszük. Különösen arra kell vigyáznunk, hogy a kettő között léghólyagok ne támadjanak. Az esetleg előfordulókat ujjunkkal simítjuk el. Most az üveglemezt a hozzátapadt zselatinréteggel együtt megszáritjuk. Mihelyt ez megtörtént ismét leöntjük kollodiummal az egészet s ha az megkeményedett, a réteget egy késsel könnyen lehúzzuk az üveglemezről. A negatív-réteg most már két kollodium réteg közt fekvő filmmé változott át.

Pigment-papír felhasználása a fényudvar elkerülésére. A „The Amateur Photographer“ következő eljárást ajánlja emezeknél a fényudvar elkerülésére. Fekete szénpapírt kb. $\frac{1}{2}$ cm.-rel kisebb méretűre vágunk, mint aminő a lemez. Néhány percre hideg vízbe mártjuk s a vizet itatós papírra való szorítással eltávolítjuk belőle. Azután sötétkamrába visszük s ujjunk hegyével egy csepp glicerint dörzsölünk el a lemeznél üvegoldalán, majd a nedves pigmentpapírt érzékeny rétegével befelé a glicerines lemezre tapasztjuk. Kézrel való reányomás után a pigmentpapír erősen hozzátapad a lemezhez. Az így elkészített lemezeket mindenféle oly felvételhez használhatjuk, amelyeknél a különben drága fényudvarmentes lemezekhez fordulnánk. Sőt még jobbnak mondják az így fényudvarmentessé tett lemezt, a gyárilag preparálnál. Előhívás előtt a papírt egyik sarkánál megfogva könnyen eltávolíthatjuk s többször is használhatjuk. Ha rögtön nincs rá szükségünk, száradni hagyjuk s eltesszük későbbre. Ezen eljárás egyszerűségénél és tiszta voltánál fogva mindenkinek ajánlható.

Duplikátum-negatív készítése. A következő egyszerű módon készíthetünk negatívjeinkről másodlatokat. Fényérzékeny brómezüst zselatin-lemezt 10—20 percre 3%-os káliumbichromát-oldatba tesszük. Mindezt persze sötétben végezzük. Mikor a lemez megszáradt, az eredeti negative tesszük, betesszük a másoló keretbe s napvilágon addig exponálunk, míg a lemezen az összes részletek láthatók lesznek. Ezt könnyen ellenőrizhetjük. Az exponálás ideje kb. annyi, mint egy másolópapírosé. Rövid ideig való exponálás a negatív másodlatot keménnyé teszi. Exponálás után 10—15 percig folyóvízben mossuk a lemezt, hogy a bichromátot eltávolítsuk. Ily uton egy pozitívot nyerünk, mely megvilágított bichromátból áll. A lemezt most oly előhívóba tesszük, mely nem tartalmaz szulfidot. Ez az összes meg nem világított helyeken hat s így az eredeti negatív fordított képe keletkezik, t. i. az eredeti negatív jobboldala a duplikátumon balfelől van. Ha most erről újabb másodlatot készítünk, akkor helyes duplikátumot kapunk.

A „Sarrass“-papirokról és műtermi berendezésekről.

A drezdai nemzetközi kiállításon — a fényképezés terén évek óta elsőrangú — Max Blochwitz, drezdai cég „Sarrass“ papirokat állított ki, gyönyörű másolatok alakjában, a melyeket különböző országbeli vevői készítettek.

Elsők ezek közt a „Sarrass“ carbonpapirok, a melyek 4 különböző fajtaban vannak képviselve. Ezek „Matt“, „Special Atelier“ „fényes“ és „durva“. Ezek a papirok, gyorsmásoló chlorbromezüst papirok, amelyeknek fényérzékenysége nagyobb ugyan, mint más ily fajta előhívópapíroké, de az expozícióban nagyobb idő-differenciákat is megengednek. Tehát az u. n. gázfény papirosok közé tartoznak. A sötétkamrában sárga vagy vörös fényenél kell őket kezelnünk, s nagy mennyiségű fényt bírnak el, ha az nem aktinikus. Vékony negativekról erőteljes képeket nyerhetünk, ha a fényforrástól távol másolunk. Kemény negativekról úgy nyerünk hatásos képet, hogyha a másolókeretet a fényforrásához közel visszük s így a fényugarak áthatolását biztosítjuk. Ily egyszerű módon elkerülhetjük, a másoláshoz különben szükséges különböző fényérzékenységi többfajta papír használatát, s ugyanaz a papír mindenféle negativek számára alkalmas. Az előhívás jó eredményeknek elérése céljából lassan és egyenletesen történjek s rendes hőmérséklet mellett kb. 1 percre tart. Ebből láthatjuk, hogy a kép nem jelenik meg hirtelen, mint a legtöbb előhívó papíron, s nem is szükséges azt hirtelen a rögzítő fürdőbe tenni, hogy a képet megmenthessük. Az érzékeny réteg kemény, ezért „Sarrass“ papírosnál nem léteznek dörzsölés által keletkezett foltok vagy karmolások. A másolatokat itató papír között szárazíthatjuk a hozzávaló ragadás legkisebb veszélye nélkül.

Művészi szempontból a „Sarrass“ karbonpapirok kemény kontraszt-nélküliek, ami a legtöbb más előhívó papírnál nincsen meg. Gyönyörű hatásuk, világosak, briliánsak s az árnyékokban is részletusak. Nagyításokra is igen alkalmasak a „Sarrass“ carbonpapirok. Oly mélységet és fényeket adnak aminőt semmiféle bromezüst papírral el nem érhetünk.

Ezután következnek a „Sarrass“ „B-jegyű“ papirok. Ezek három alakban „matt fényes“ (normális vastagságú), „matt“ és „matt finom szemcsés“ (extravastag) alakban kerülnek forgalomba. A „B-jegyű“ „Sarrass“ papír speciális portré-papíros, a melyben minőségének összes jótulajdonosságai, kiváló módon észlelhetők. Sárga mesterséges fényenél kezeljük, s a sötétkamra felesleges. Másolása szétszórt napfényenél, vagy fehér mesterséges fényenél történik. A „Sarrass B-jegyű“ papíron a képek a legelőkeltebben hatnak. Az ilyen „Sarrass“ papíron már igen sok műtermi készült. Egyszerű eljárás segítségével csodaszép szépiaképekké lehet őket átalakítani.

Harmadsorban következnek a „Sarrass karbonzöld“ papíron és levelező-lapokon készített képek. A karbonzöld „Sarrass“ papírt is napfényenél másolhatjuk s kezeléséhez a sötétkamra nem szükséges. Megragadó és előkelő hatása a „Sarrass“ karbonzöld“ képek finom zöld tónusa. A papír kezelési módja a lehető legegyszerűbb.

Mind a háromféle „Sarrass“-papír határtalan tartósága s a rajtuk készült képek még 20 év múlva is oly világosak és frissek, mint készítésük napján.

Műterem-berendezési tárgyakkól következőket állította ki a cég:

Univerzális, mozgatható háttérállványt. Ez már évek hosszú sora óta igen praktikusnak mutatkozott s a „Deutscher

Photographen Verein“ 1903-iki drezdai kiállításában első díjat nyert. Ez állvány célja, a sokféle, gyakran nem szép és utbanálló háttérre számára való kereteket feleslegessé tenni. A Blochwitz-féle állványra igen könnyen lehet megerősíteni 3 méter szélességig és 2 1/2 méter magasságig mindenféle háttérre, s szükség esetén könnyen ki is lehet őket cserélni. Ez állvány nagy elterjedtségnek örvend s több mint 300 műteremben állandóan használatban van. E készülék minden ateliének disze; egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá teszi a felvételt s általa helyet, pénzt és időt takaríthatni meg. A háttér mindig új marad, mert mindenféle rongálás ellen védve van. Különösen kiemelendő, hogy az állvány lehetővé teszi minden háttérnek a felveendő személy nagyságához való változtatását. Ez különösen előnyös felhő- vagy más ehhez hasonló háttérreknél. A hengerek igen erősek, s megakadályozzák a háttérre összehajlását.

A „White“-féle Perfection Head Screen and Side Shade (amerikai megvilágító ernyőt), amely több ezer ateliében használatos s a mechanika mesterművének mondható, szintén a Blochwitz cég állította ki. Számos hasonló konstrukció van, de egyetlen egy sem érte el ennek tökéletességét.

A „Withe“-féle Posing Support“ póztámaszték nagy és kis személyek számára. A fejtartó villák minden irányban mozgathatók és minden hajviseletet megkímélnék. A levehető háttámaszték könnyen és gyorsan kezelhető. Az egyes részek tökéletes készítmények s általuk a mozgásnak pontossága és könnyűsége elérhető. A tolorudak a legjobb acélból készültek, s jól be vannak nikkelezve. Az állvány csinosan van lakkozva és diszítve. A gépet minden szerszám nélkül másfélméter kerületű körben minden pontra beállíthatjuk. Az uszálynak a rendezése igen gyorsan történik.

A „White“-féle Photographic Childs Chair (amerikai gyermekszék). E kiállításában elsőrangú és praktikus gyermekszék arra való, hogy kicsiny gyermekeket kb. 3 éves korig úgy ültethessünk le, hogy ruházatuk legjobban érvényesüljön, anélkül, hogy bármely más célra alkalmas butor-darabot használnánk. A szék magasabbra és alacsonyabbra állítható s a rajta megerősített fejtartó minden irányban mozgatható. Az ülőke fémről való, elegánsan van kidolgozva, a támaszték pedig fa. Az egész felsőrész finoman nikkelezett. A lábak feketére vannak lakkozva. A fejtartó vörös plüssel van behuzva. Ismeretes, hogy kis gyermekek ritkán engedik fejüket megtámasztani, de az ezen a széken megerősített fejtámaszték oly kitűnően van készítve s oly mozgékony, hogy mindenki igen könnyen hozhatja a gyermekét a megkívánt állásba. A gyermekek a széken teljesen biztosan, kényelmesen és szabadon ülnek. Virágok, vagy más hasonló mellékes elrendezés alkalmazásával igen szép eredményeket érhetünk el.

A „White“-féle Posing Chair“ (Univerzális műtermi szék, a gyermektartóval stb. diszített lábakkal, a melyek automatikusan igazodnak a padlóhoz). A legtökéletesebb és legteljesebb műtermi szék. A mechanikának csodája, mely oly sokféleképpen használható, hogy nála alkalmasabbat gondolni sem lehet. A széket igen könnyen hozzá lehet alkalmazni a lefényképezendő állásának követelményeihez. Egy tucat más szék nem nyújt annyi előnyt, mint ez az univerzális atelié szék, amely nélkül egy műterem sem mondható teljesnek.

Végül az univerzális műterem-állvány lehetővé teszi, hogy az összes műtermi kamarákat bármily állásban és magasságban megerősíthessük. A cég által régebben készített konstruk-

ciók mechanizmusában néhány újítást tapasztalunk. Ezeken kívül még nagyszámu új műtermi butort állított ki a cég, a melyek mindegyike finom, modern izlésről tanuskodik.

A Max Blochwitz cég — címét is közöljük: *Dresden-A. Zöllnerstrasse 19.* — tehát oly elsőrangú kollekciót állított ki, melyből amatőrök és szakemberek egyaránt sokat tanulhattak s amely úgy a drezdai kiállításnak, mint a cégnek is becsületére vált.

KÜLÖNFÉLÉK

Kitüntetések. Az aradi fotoklub tagjai közül újabb kitüntetés érte *Matusik Mártont*, ki egy berlini fényképezési szaklap által kiírt „*plein air arckép*“ díjpályázaton első díjat nyert. *Faix* Jaquest pedig a drezdai kiállítás zsürije *plakettel* tüntette ki s ezzel tényleges művész amatőrré avatta. De plakettel tüntette ki a *drezdai kiállítás bíráló bizottsága Feledi Dezsőt* is, akinek számos külföldi kitüntetése mellett e legújabb és talán legjelentősebbik csak újabb jól megérdemelt elismerése hazánk ez egyik legkiválóbb művész-amatőre kiváló tudásának és tehetségének.

Az első lencsék és a kamara obszkura. Ninive romjai közt egy plankonvex lencsét találtak, a miből arra lehet következtetni, hogy e város nagyműveltségű lakói már tudták, hogy ennek segítségével össze lehet gyűjteni a napsugarakat, s tüzet is lehet vele gyújtani. A rómaiak is biztosan ismerték már a lencséket, mert hisz tudjuk, hogy a vesztaszüzeknek a kialudt szent tüzet csak napsugarak segítségével volt szabad újból meggyújtani. A római kultúra elpusztulása után, sokáig nem tudunk a lencsék használatáról, csak az arabok idejében használják ismét. *Alhazen*, aki 1040 körül halt meg, volt az első, aki a tulajdonképeni

lencséket nagyító üveg gyanánt használta. A kamara obskura első nyomaival 1450 körül találkozunk. *Leonardo da Vinci* (1452—1519) már ismerte. *Erasmus Reinhold* német csillagász (1530) egy napfogyatkozás észlelésére használta. Az ő kamara obskurája kicsiny nyílással bíró fekete szekrényből állt. *Porta* 1679 körül volt az első, aki a kamarát lencsével kombinálta. Ezáltal azt akarta elérni, hogy élesebb és nagyobb képet lásson. Az ő kamara-obskurája a mai fényképező gépnek az őse.

A bőr felrepedésének megakadályozása vegyszerekkel való dolgozás után. Egy angol gyógyszerészlap a következő szer alkalmazását ajánlja. Két oldatot kell készítenünk:

I. oldat 250 kcm. desztillált víz,

400 kcm. glicerin oldat,

5 gr. ágár-ágár. (*Teichgräber*-féle)

Ezen folyadékot néhány napig állni hagyjuk s többször megkeverjük. Ha teljesen feloldódott, gyorsan keresztül megsűrjük.

II. oldat 400 kcm. desztillált víz,

15 gr. szénsavas nátron,

22 gr. stearin,

22 gr. táblaolaj.

Miután ezen anyagok a desztillált vízben feloldódtak, az első oldattal keverjük. Végeredményképen fehér habzó masszát nyerünk, melyhez esetleg egy kevés parfümöt is tehetünk. Ezt a kenőcsöt 14 napig állni hagyjuk, hogy a légbuborékok belőle eltávolodjanak, aztán könnyen zárható tégelybe tesszük. Ha ezen pasztával kezünket bedörzsöljük, elkerüljük kezünknek felrepedését.

Terjesszük „AZ AMATŐR-t”!

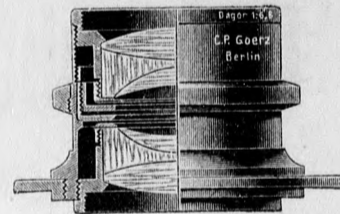
GOERZ

kettős anasztigmat

DAGOR

III. sorozat.

1:6,8.

arckép-, csoport-, pillanat-, táj-, épület- és interieurfelvételekhez a legrövidebb megvilágítás mellett.

A legnagyobb nyílás alkalmazása mellett 70° szögű kiterjedésben, kisebb diafragmák mellett pedig 90°-os társzög (Weitwinkel) felvételek készíthetők vele.

A hátsó lencse egyedül mint ÖNÁLLÓ objektív használható és gyutávola csaknem kétszer akkora, mint az egész lencserendszernek.

Speciális kimerítő leírások ingyen és bérmentve

Főárjegyzék objektivekről (kettős anasztigmatokról: Dagor, Celor, Syntor, Alethar, Hypergon, Lynkeioskor pokról) továbbá gépek (Goerz-Anschütz-Klapp-kamarák, Photo-Stereo-Binocle-ről, pillanatzárakról, „Triede-Binocles“-ről, prizma-távcsövekről stb.) kívánatra ingyen és bérmentve.

Kapható az összes foto-üzletekben, és ha nem, akkor közvetlenül az

Österr. ung. Optische Anstalt. P. Goerz Gesellschaft G. m. b. H.

Wien, VII. Bezirk, Stiftgasse No 21.

Lumière Autochrom-lemezek

!! Hála az új javított !!
!! gyártási eljárásnak !!

1909. március 1-től fogva

úgy a kidolgozási eljárás egyszerűsítése, valamint a lemez-

árak jelentékeny mérséklése

□ is lehetővé vált. □

Új árjegyzéket és új használati utasítást „Az Amatőr“-re való hivatkozással díjtalanul kérjen a

Société **A. Lumière et ses Fils**
Lyon-Monplaisir (France)

Leonar- Werke

ARNDT & LÖWENGARD

Stammhaus und Fabrik: WANDSBEK, Zollstrasse 8.
Filiale: BERLIN SW., Friedrichstrasse 12.

**Leonar-brómezüst-papírok 24 fajban és Leonar gázfény-papírok 10 fajban bevált és meg-
.: bizható jegyűek. .:**

Aranyérem Dresden 1909.

Kérje foto-keméti különlegességünkről szóló kézikönyvünket. „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén díjtalanul küldjük meg.

A fényben szegényebb napok

maguk után vonják,

hogy most fokozottabb mértékben a gyorsan dolgozó előhívó-papírokkal dolgozzunk. Mint elsőrendű s kiváló fajokat ajánljuk a következőket:

Schwerter-Brómezüst-Papírok Fajai: M (sima, fehér és chamois) — R (durva, fehér és chamois)

P (platinhoz hasonló, fehér) — G (fényes) — Semi-matt (félmatt, fehér, főként arcképekre alkalmas) Rovátka szövésű, („Rasterkorn“-fehér). Szövetrostozatu réteggel bíró (fehér).

Schwerter-gázfény-papírok fehér: fénytelen, félfényes és fényes chamois: finom szemcsés. Gyors munkához kiváló jó.

Együttal felhívjuk a figyelmét a következő papírjainkra:

Albumat papír A jövő papírja. — Díjat nyert kipróbált, rendkívül nagy tartósságáért. Bársonyos fényű műnyomat papír minden izlésnek megfelel. ::

 Önszinező-Schwerter-Celloidin-papír
fényes és fénytelen matt, vékony (rendes vastagság) és vastag (kartonvastag). Csak konyhasó és rögzítő-fürdőben vagy csak rögzítő fürdőben kezelendő.

Uj fajták: Albumat-papír finom, goromba, vászon-szövésű és karton szerű.
Továbbá a többi világhírű Schwerter gyártmány.

Vereinigte Fabriken photographischer Papiere, Dresden-A.

Nagybani raktár Ausztria-Magyarország részére:

Kommandit-Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie Photographische Industrie. Wien, XVIII/I. Czermakgasse 3.

Éjjeli felvételek megvilágítási táblázata. Villámot fényudvarmentes lemezen fotografálunk. Nyitott zárral kell várunk, míg a képfelületen egy-egy villám lefut. Tűzijátékok lefotografálására szintén fényudvarmentes lemezeket használunk s kb. 20 percig exponálunk. Tűzet teljes objektív nyílással s 3—10 percig tartó exponálással fényképezünk. Kirakatokat jó megvilágítás esetén F/16-tal 10 percig világítunk meg. Utcákat, tereket F/11-el 20 percig. Gyenge eső a kép hatását növeli. Pályadudvarokat F/11-nél 4 percig exponálunk. Éjjeli tájképeket 20 percig. Havas tájképet holdvilágításnál F/8 alkalmazásával 5 percig világítunk meg.

Szlatinai Guidó.

A Sann-féle fényes és fénytelen alappal bíró diapozitív celluloid-fóliák. Ezek a fóliák nagy előhaladást jelentenek a diapozitív eljárás terén. A legpraktikusabb és legkényelmesebb anyag ablak, sztereoszkóp és vetítésre szolgáló képek számára. Kezelésük ugyanolyan, mint a kimásoló papíroké s egyszerűségük a balsikert kizárja. A celluloid fólián készült diapozitív igen plasztikus és szép. Sokkal kifejezettebb, mint egy papirkép. Kezelésük a lehető legegyszerűbb, mivel sem sötétkamrára, sem pedig külön fürdőkre nincs szükségünk. Rövid idő alatt minden amatőr kiváló sikert érhet el rajtuk. **Használati utasítás.** A diapozitív fóliát gyenge nappali vagy gyertyafénynél, a negatívval összetéve másolókeretbe helyezzük. A mattfóliának érzékeny rétegét gyenge fényről ismerjük meg, az üvegtiszta fólia nem érzékeny felén pedig egy papircsik van felragasztva. A másolás ideje a negatív erősségétől függ, kb. annyi mint egy celloidin-papírosnál. A másolás előrehaladását ellenőrizhetjük a keret felnyitásával s a fóliának a fényvel szemben való nézésével. Jóval erősebbre kell másolnunk, mint aminőnek a kész képet akarjuk.

Másolás után a fóliát tetszésszerűen színező vagy színező-rögző fürdőbe tesszük s abban addig hagyjuk, míg az eleinte sárgás szín a kívánt színné változik. A színezés ideje 10—30 perc. Színezés után több óráig kell mosnunk a fóliákat. A szárítás facsirtetők segítségével történjék. Ha a fóliákat két tiszta üveglemez közé tesszük s valamely keretbe befoglaljuk, igen művészi hatásúak. A diapozitív fóliák tartóssága kb. 6 hónap. Amatőröknek különösen ajánlatosak a fénytelen alappal bíró celluloid fóliák. Kaphatók az összes szaküzletekben. Főképvisező: Georg Jahn, Wien IX 4. Sechsschimmelgasse 7.

Az oldatok temperálása télen. A hidegebb idők beálltával figyelmébe ajánljuk olvasóinknak, hogy a kémiai processusoknál a hőmérséklet fontos szerepet játszik. Hideg előhívó vagy színező fürdő teljes sikertelenséget okozhat. Némely előhívó, mint az eikonogén diogén, paramidophenol teljesen hatását veszti, hogy ha hőmérséklete 0 fok. A hőmérsékletnek legkisebb hatása van a bronzkatechinra, legnagyobb pedig hidochinon és glicinre. Hideg színező fürdők egész más szint adnak, mint aminőt nyerni kívánunk s nemcsak az aranyfürdő, hanem a brómezüstképek színezésére szolgáló vas urán, vagy rézszínező fürdők is. Így pld. a vaskék színező fürdőknek hőmérséklete kb. 15 C. fok legyen. A hideg oldat sokszor egyenetlenül színez. De kerülnünk kell másrészt a fürdő túlságos felmelegítését is, mert ily esetben zöldes színezést kapunk s a kép színe nem lesz tartós, könnyen elhalványodik.

Diskai Sándor kitűnő foto- és festészeti műintézetének prospektusára — lapunk mai számának mellékletére — felhívjuk t. olvasóink figyelmét. Megrendelések „Az Amatőr” kiadó hivatalához is intézhetők.

Gyermekjátéknál is könnyebb

Sann

Diapozitív-celluloid fóliák-

kal, — kimásolható rétegük révén — dolgozni.

A legjobb másoló anyag
vetítő-, ablak- és sztereo-
képek készítéséhez. ===

Közvetlen másolás és színezés.

◆◆◆ Legegyszerűbb kezelés. ◆◆◆

A Sann-celluloid-fóliákra készült diapozitívek hatása kiválóan plasztikus és szép. Kidolgozás teljes nappali fény mellett.

Sikertelenség, rontás teljesen kizárva

Kapható az összes fotoüzletekben vagy közvetlenül a gyárban

Árak:	8 1/2 : 8 1/2	9 : 12	8 1/2 : 17	13 : 18	18 : 24
6 drb.	— .80	1.20	1.60	2.20	4.—
12 drb.	1.50	2.20	3.—	4.40	8.—

Heinrich Sann, Fabrik photogr. Artikel Radebeul-Dresden

Diskai Sándor

foto- és festészeti műintézete
Budapest, II., Fő-utca 52.

Hazánkban az egyedüli, a mely elvállalja a fényképészet összes művészi munkálatait.

Nagyítások lemezek, gummi-nyomatok, pigment-nyomatok. Brom-nyomatok :: Ozobrom-nyomatok. :: Platin-nyomatok vászonra selyemre, porcelánra, fára. :: Fotoskiccek.

Festmények:

Olaj, aquarell, pastell. Negatív és pozitív retus. :: (Tus és kréta kivételben is.) :: :: ::

Pompás alkalmi képek! Külső
:: felvételek és interieurök. ::

Megrendeléseket felvesz „Az Amatőr” kiadóhiv.

idéális kamarája minden komoly amatőrnek és szakfényképésznek; kitűnő szerkezet
 .. Elegáns kivitel. ..

Szállítható az összes szokásos keretekben, valamint 9×14 cm. és 10×15 cm.-esben is
 .. mint tekercs és panoráma-kamara. ..

Érdekes árjegyzék ingyen és bérmentve!
 Camerawerk Sontheim 83, am Neckar.

Vezérképviselő Magyarország-Ausztria részére:

Eugen v. Károly, Wien, VIII., Josefstädterstr. 14. Mezzanin.

ÚJ SZAKÜZLET

WANAUS FERENCZ ÉS TSA
 FÉNYKÉPEZÉSI CIKKEK SZAKÜZLETE
 BUDAPEST, IV. KÁROLY-
 KÖRUT 22. SZ. (RÖSER-BAZÁR)

TELEFON-SZÁM: 163-69.

MODERN FÉNYKÉPEZŐGÉPEK. ELSŐRENDŰ
 OBJEKTIVÉK. DÚSAN FELSZERELT RAK-
 TÁR ELSŐRENDŰ LEMEZEKBE, PAPIROK-
 BAN ÉS ÁLLANDOAN FRISS ÉS TISZTÁN
 KEZELT VEGYSZEREKBE. MINDENMŰ
 FÉNYKÉPÉSZETI MUNKÁK KIDOLGOZÁSA.

Új! „ERIT“-TABLETTÁK Új!
 Rendkívül praktikus előhívók, aranyfürdők stb. előállítására.

Első Magyar Fotoipar Részv.-Társ.
 (egyetlen hazai lemezgyár)

„Erit“ szárazlemezei:

ultrarapid, szinerzékeny, orthochromatikus, panchromatikus, normal-amatőr, röntgen, photomechanikus diapositiv lemezek.

„Erit“ másoló és előhívó papírok.

„Erit“ előhívók, vegyszerek.

Raphatók minden szaküzletben. = Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az

Első Magyar Fotoipar Részv.-Társ.

Gyár és köz-
 ponti iroda:

Budapest, IX., Tóih Kálmán-utca 8.

Telefon-szám:
 161-21.

Új! „Erit“-tabletták úvegcsőveszkékben. Új!
 Utazásra és laboratoriumokban egyaránt ajánlható!

A fényképezéshez szükséges segédeszközök magánaton való elkészítése.

Irta: *Hajdu Frigyes, Budapest.*

A fényképezés nagyon szép, sok élvezetet nyújtó foglalkozás, de van egy hibája s ez a drágasága. Igen sokan s legtöbb esetben épen azok, akik tényleg jót képesek produkálni, kénytelenek ennek a kedvtelésnek a művelését abbahagyni, mert pénztárcájukat rendkívül igénybe veszi. Vannak ugyan oly kiadások, amelyek kikerülhetetlenek, így a lemezek és a pozitív papirosoknak a vásárlása, de vannak olyanok is, amelyeket könnyen megtakaríthatunk. Cikkünk azoknak szól, akik szeretnének minden felesleges kiadást kerülni s alábbiakban néhány utasítást kívánunk adni, hogy miben és hogyan kell takarékoskodni. A különböző használati tárgyak magánaton való készítését akarjuk leírni.

Másológép készítése.

Ha előhívó papiroson egy negatívról rövid időn belül nagyszámú másolatot kell készítenünk, a papírnak a másoló keretbe való berakása és kivétele s a sötétkamrából a világosságra s onnan vissza való szaladgálás nagyon sok időt vesz igénybe, úgy, hogy nem sokat végezhetünk. Hogy tehát ily esetben munkánkat gyorsítsuk s emellett egyforma másolatokat nyerjünk, másológépeket használunk, amelyek igen kényelmesek és praktikusak. Ilyen gép igen sok van orgalomban, azonban a legolcsóbb is meglehetősen drága. Megérdemli tehát a fáradságot, hogy magunk készítsünk ilyent. Előnyük nemcsak az, hogy rövid idő alatt nagyszámú másolatot készíthetünk velük, hanem, hogy egyes másolatokat is könnyen és egyszerűen nyerhetünk.

Faladát szerzünk be, amely 50—60 centiméter magas, 70—80 centiméter hosszú, 20—25 cm. széles. A ládának elülső felső részét ferdén lefűrészeljük, úgy, hogy a felső és elülső deszka 10—15 cm.-rel rövidebb lesz. Az így nyert nyílásra deszkát szegezünk, amelyen derékszögű kivágás van. Ez valamivel kisebb legyen, mint a másolókeretnek külső kerülete, melyet használni akarunk. A ferdén fekvő deszkának külső széleire kis léceket szegünk, melyek arra valók, hogy a másolókeretet tartsák. A ferde deszkát kívülről fekete posztóval ragasztjuk be, nehogy rajta keresztül fény hatolhasson be a ládába.

A ládának belsejében foglal helyet a fényforrás, kell azonban, hogy ennek égési produktumai fent eltávolíthatósanak anélkül, hogy a ládába az aktinikus fény hathasson. A láda tetején fent kb. 7 cm. átmérőjű kerek lyukat vágunk s ebbe helyezük egy sötétkamra lámpájának csövét. Ilyet esetleg magunk is készíthetünk.

A keret mögött kis vörös függönyt erősítünk meg. Ez arra való, hogy lehuzva, a lemezt, vagy a fényérzékeny papírt megóvja, felhuzva pedig exponálhassunk. E célból a sarkokban párhuzamos léceket erősítünk meg kb. 1 cm. magasságban. Ezek közt fut a cherry szövetből való függöny, amelynek aljában 4—5 cm. vastag drót van bevarrva, ami arra való, hogy könnyebben huzhassuk fel vagy ereszt-hessük le a függönyt. A láda mindkét oldalán fent és lent egy-egy lyukat furunk s ezeken a lyukakon átfűzött spárgával kívülről kezeljük a függönyt.

A másolókeretbe közönséges üveg helyett homályos üveget teszünk, hogy a fény szétszórva hasson. Természetes

hogy az egész gépnek fénymentesnek kell lennie. Legjobb ha az egész ládát kívülről fekete papírral ragasztjuk be.

Másolatokat következőképen készítünk. Először is a lámpát tesszük a ládába, azután a homályos üvegre tesszük a lemezt, a melyről másolni akarunk. A vörös függönyt leeresztjük, hogy a lemezt eltakarja. Most a negatívra tesszük a fényérzékeny papírt, s reá a másolókeretet, azután pedig a függöny gyors felhuzásával exponálunk.

Kellő gyakorlat után minden különös fáradság nélkül, 80—100 megvilágítást eszközölhetünk egy óra alatt.

A gépet asztalra tesszük, vagy még jobb ha reászegezzük. Kényelem szempontjából előnyös, ha alacsony asztalra tesszük, hogy ülve végezhesük a munkát.

Fényforrás gyanánt minden mesterséges fényt használhatunk, közönséges lámpától az elektromos körtéig, de a fény hatásához kell alkalmaznunk annak a távolságát, tehát e szerint hosszabb vagy rövidebb ládát használunk. Természetes, hogy elektromos fény használatánál felesleges a füstelvezető.

A fénynek erejét gyengíthetjük selyempapírral, vagy színes üvegnek másolókeretbe való betételével.

A fent leírt mód természetesen nem mintaszerű, mindenki igen könnyen felhasználhatja saját ideáit annak javítására. Én csak azt a módot írtam le, hogy mily módon készítettem a magam számára ezt a gépet. Primitív készítésének dacára igen jó, s nekem eddig kitűnő szolgálatokat tett.

(Folytatjuk.)

**AKI Kamarát
Objectívet
akar venni,
! eladni, !
! cserélni !
forduljon tanácsért
„Az Amatőr“-höz
Az „adás-vétel-csere“ rovat az
előfizetőknek ingyen áll rendelkezésre.
(Válaszbélyeg melléklendő.)**

▣ FOTOIPARI HIREK ÉS UJDONSÁGOK. ▣

Kodakujdonságok. A drezdai kiállításon ugyancsak méltóan volt képviselve a legnagyobb, leguniverzálisabb és legnépszerűbb fotógyára: a Kodak fotovilág-tröszt. Kollektiója, mely egy köröndalaku hatalmas teremben volt elhelyezve, csakúgy hemzsegett az érdekesebbnél-érdekesebb és gyakorlati célszerűségük révén értékes ujdonságoktól. Csupán felsorolásuk is már több helyet foglalna el, mint amennyi — a drezdai kiállítással kapcsolatos fotoipari tudósítások és hírek tömegénél fogva — lapunk e számában rendelkezésünkre áll. Azonban néhányat már most is jelezni kívánunk.

Ilyenek: a Kodak-ragasztó papírlapok, a pompás kis fényképvágó-polc, új nappali előhívó-készülék lemezekhez is, az új kodak-kamaramodellek egész serege, melyek között főleg a Premograph elnevezésű csomagfilmekkel tölthető igen olcsó és csekély súlyú tükörreflex-kamara tűnik fel meglepetésként. még inkább a leggyorsabb mozgásoknak ló-, motor-versenyek stb. könnyed megörökítését lehetővé tevő legújabb kiváló szerkezetű egészen újszerű Auto-Graflex-kamara (mely az összes eddigi tükörreflex-kamarákkal ellentétben a felvételt a gépnek szemmagasságba emelése mellett teszi lehetővé és az egyedüli tekeréscsüves tükörreflex-kamara) a Beck-féle változtatható gyutávolságú Isostigmat arckép anasztigmat. Az új papírok között a Texo-Velox (vászonrovátkás) fehér és sárga színekben, az új Eastman-lemezek, színpompás japán-diapozitív-színező vízfestékek, merített kartonlapokból álló új kodak-albumok és még sok más ügyes és hasznos fotoujdonság, melyeket bővebben is ismertetünk még. Addig is minden amatőrnek saját érdekében ajánljuk a legújabb B-jegyű árjegyzéknek meghozatását. Lapunkra való hivatkozás esetén teljesen díjtalanul küldi meg a Kodak-Társaság (Wien I. Graben 29).

Az A. Hch. Rietzschel G. m. b. H. optikai gyár, München új, vetítési cikkekéről szóló árjegyzékét küldte be. Ez az új vetítőgépeket, objektíveket s egyéb a vetítéshez tartozó cikkeket tartalmazza. A katalógusban a célszerűen szerkesztett „Projektions Clack“ gépek egész sora van felvéve, amelyek a vetítőgép követelményeinek teljesen megfelelnek s finomságuk mellett olcsók is. Ezen gépek nemcsak az amatőr céljainak felelnek meg, hanem a legmesszebb menő igényeket is kielégítik. Így használhatók iskolában s tudományos előadásokhoz is. A Rietzschel cég, mely mint optikai gyár elsőrangú, különös súlyt fektetett a vetítőgépek optikai kiállítására, amely első feltétele az ily gép használhatóságának. A katalógusban többek közt a következő objektíveket találjuk: A „Projectar“ vetítő objektív sorozatot, mely a legolcsóbb. A Rietzschel-féle vetítő anasztigmat F 4,5 A Rietzschel-féle vetítő anasztigmat F 6,8 A Rietzschel-féle vetítő anasztigmat F: 3,4. A Rietzschel-féle portré objektív F: 4,5 A katalógus szövegrészeiben érdekes leírást találunk, mely lehetővé teszi, hogy már meglevő objektívjeinket a Rietzschel-féle vetítő gépekhez felhasználhassuk s megfordítva. A szakírótól származó szövegrészt olvasóinknak különös figyelmébe ajánljuk. A katalógus nagyszámú, figyelemreméltó, vetítési eszközöket is tartalmaz, melyek szintén kedvező feltételek mellett szerezhetők meg.

A Herzka lemezekről. A német lemezgyárak közül nem egy sikeresen versenyez már a leghíresebb angol és amerikai lemezgyárak termékeivel. Ezek közé tartozik a kitűnő lemezeiről nálunk is — főleg a szakfényképezők

körében — igen előnyösen ismert Adolf Herzka drezdai lemez és fotovegyészeti gyára is. A legutóbb szetküldött árjegyzékéből tájékozódhatunk mindazokról a sokfajta brom- és chlorbromezüst lemezekről, melyeket ma már a Herzka-gyár készít és forgalomba hoz. Különlegességei azonban kitűnő ortho-fényudvarmentes lemezei, „Dreibund“ elnevezésű lemezei és főleg Herzka „transparens“ (diapozitív)-lemezei, nemkülönben Röntgen és fotomechanikai reprodukciós lemezei is. De találunk még ezeken kívül a léghajó, mikro és csillagászati felvételekhez alkalmas lemezfajokat is az árjegyzékben.

A lapunk szerkesztőségének kísérletezés és véleményezés céljából beküldött minta-lemezeket kipróbálva, úgy találtuk, hogy a közönséges lemezek az átlagos érzékenységen jóval felülemelkednek, de nem túlzottan érzékenyek. Tehát igen jó amatőrlemez. A Herzka ortho-fényudvarmentes lemezek pedig elsőrangú színérzékeny de egyuttal fényudvarmentes lemezek, melyek úgy entériórkben, mint szabadban felette sikeresen használhatók a napellenes u. n. „contre-jour“ felvételekhez csakúgy, mint színes témák, (sárguló lomb, virágok, jelmez-tanulmányok), de olajfestmény reprodukciókhoz is, ahol a reflexfények zavaró hatását is ellensúlyozzák.

A Herzka-féle „Transparent“-lemezek a szakkörökben elismert tekintélyek szerint is elsőrangúak. Kísérleteink szerint pedig a legfinomabb szemcsézet, kitűnő rajz s erő oly tulajdonságuk, mely e lemezeket a világhírű angol lemezekkel egyenértékűekké teszi. Az üveg tiszta, a réteg egyenletes és ezüstben gazdag E tulajdonságaik folytán mindenkinek ajánlhatók. Mintákat, árjegyzékét „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén készségesen küld a Adolf Herzka Trockenplatten-fabrik cég ha ez iránt hozzá Dresden — a Gabelsbergerstrasse 15 cím alá német nyelvű megkeresés érkezik.

A Mignoncsomag. A magnezium-villanó-felvételek idejének közeledtével a Tip-Top fotokémiai művek — Carl Seib, Wien, IX., Lichtensteinstrasse 20. — a régismert és közhasználatnak örvendő „Tip-Top Sonnen- und Fächerblitz“-időgyertyák és villanóporok mellett „Mignonpackung“, név alatt zselatinkapsulákban nagyon célszerűen csomagolt használatkész villanóport bocsát forgalomba. Egy kapsula tartalma 3 m. távolságból és az objektív F: 9-re való lerekeszelése mellett teljesen elegendő egy szabadbani való felvételhez. A kapsulákhoz egy kis tabella is van mellékelve, amelyből könnyen megtudhatjuk, hogy 3, 4, 6 és 8 m. távolságnál és F: 9, F: 12 és F: 16-ra való lerekeszelésnél hány kapsula tartalmára van szükség. Ezenkívül minden kapsulához egy gyújtószalagot is mellékelnek, amely elég hosszú ahhoz, hogy esetleg két gyújtáshoz is használhassuk. Ezzel az ujjtással fényesen meg van oldva a cél: a fényképezőknek a legkisebb mennyiségű, használatkész villanóport friss állapotban és olcsón adhatni, olcsón, mert egy kapsula 15 fillérbe kerül csupán.

A Mignoncsomag kautsukszalaggal van leragasztva, határtalan ideig eltartható és szállítása csakúgy engedett, mint a többi Tip-Top-gyártmányoké. Ha ehhez még hozzáteszük, hogy a Tip-Top-villanópor minősége fénybőség, gyors elégs és csekély füstképződés tekintetében eddig is eléggé ismert, úgy ezt az ujdonságot bővebben méltatni máris felesleges.

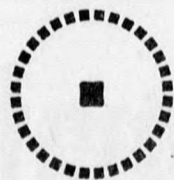
Rendelje meg „Az Amatőr“ régibb évfolyamait!

MŰVÉSZ- AMATŐRÖK

és modern szakfényképezők sikerült fel-
vételeiket finom kivitelű

MODERN ALBUMOKBAN

gyűjtik és izléses kartonlapokra adjusztálják.

A legújabb iparművészeti tervek szerint
készült gyűjtőalbumok, modern kartonok
megrendelhetők

„AZ AMATŐR“

KIADÓHIVATALÁBAN

BUDAPEST, VII/29 BAROSS-TÉR 15.

TELEFON: 94—49.

TELEFON: 94—49.

LIPP GYULA

ékszerész-, arany- és ezüstműves
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18.
▲ Menyasszonyi kelengye és ajándékok. ▲
Telefon: 76-52. Alapított 1849.

Kaphatók a fotoüzletekben

AZEKA

Film-kifeszítők, film-sulyzók, tok- és gyűrű-
szorítók filmekhez. Háromkarú lemezemelők.
Egyedüli gyártóink: Aug. Chr. Kitz, Frankfurt a. Main.

„AZ AMATŐR” régi évfolyamai
kedvezményes áron:

1904. év I. évfolyam 6 füzet (ritka visszavásárolt példányok) felemelt ára 6 korona
1905. év II. évfolyam 24 füzet (ritka visszavásárolt példányok) felemelt ára 20 korona
1906. év III. évf. 24 füzet mérsékelt ára 10 korona
1907. év IV. évf. 24 füzet mérsékelt ára 12 korona
1908. év V. évf. 24 füzet mérsékelt ára 12 korona

Szász királyság

**Technikum
Mittweida.**

Igazgató: A. Holzt, tanár.
Magasabb technikai tanintézet
elektro- és gépészmérnökök,
technikusok és művezetők kikép-
zésére. Gazdagon felszerelt elek-
trotechn. és gépépítő laboratoriu-
mok Gyári tanulóműhelyek.
3610 hallgató a 36. iskolai évben.
Program stb. díjtalanul a
titkárság által.

Fényképezési cikkek szaküzlete. **ROGÁTSY KÁLMÁN** Budapest, VII., Rákóczi-
út 10. Sip-utca sarkán.

KÉZI KAMARÁK, műkedvelő-készülékek, legegyszerűbb szerkezettől a legmodernebb kivitelig. LEMEZEK, PAPIROK, vegyszerek mindig friss állapotban, csinos kivitelű kartonok nagy választékban. „Az Amatőr” előfizetői és klubtagok árkedvezményben részesülnek. Sötét kamara használata díjtalan. Árjegyzékem ingyen és bérmentve.

KODAKOK: Zeiss-Minimum-Palmos, Goerz-Ango, Hüttig-féle Cupido, Wünsche-féle Victrix-kamarák nagy választékban.

Az Amatőr fotolaboratoriuma
nagyítási vállalat

Budapest, VII/29. Baross-tér 15. II. em. 5.
TELEFON-SZÁM 94-49.

Amatőrök lemezeinek, filmjeinek előhívását, erősítését és művészi retusálását, diapozitívek, nagyított negativek, brómezüst-, platin-, pigment-, „matalbumin“-, gumminyomatok és nagyítások :: készítését és izléses bekeretezését elvállalja. ::

Laboratoriumunk vezetői számos bel- és külföldi kiállításon díjakat és okleveleket nyertek. Szakszerű felvilágosítások és tanácsok ingyen. :: Vidéki megrendeléseknél a negatív gondos csomagolását kérjük. ::

Hivatalos órák csak hétköznapokon d. e. 10-12-ig, d. u. 3-6-ig.

Szakképzettség, ::
művészi izlés, lelki-
ismeretes kezelés
és pontosság: vállalatunk alapelvei. ::

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. Miután e helyütt közölt utolsó előfizetési felhívásunk dacára sem küldték be a már régen lejárt előfizetési díjakat, de a lapot sem küldték vissza, ebből azt következtetjük, hogy a kért felhatalmazást a postai beszedésre nézve hallgatólag meg méltóztattak adni és az Önök kényelme érdekében is e rövid uton kérjük be a bizonyára csak feledékenységéből elmaradt előfizetési díjakat. Kérjük tehát a posta által bemutatandó kiadóhivatali nyugta szíves beváltását és lapunknak amatőr ismerőseik körében, iskolai önképzőkörökben klubokban és kávéházakban való szíves ajánlását. Amiért is fogadják előre is amatőrtársi hálás köszönetünket!

B. P. Rimaszombat. A Carl Oplatek bécsi cég ellen nálunk emelt panaszát tudomásul vettük de az „audiatur et altera pars“ elvét szem előtt tartva, a másik felet is megkívánván hallgatni, felszólítottuk a nyilatkozattételbe. Mihelyt ez beérkezik és nem kielégítő — vagy ha nem is érkezik be a záros határidőn belül — az Ön esetét amatőrtársaink érdekében és okulására okveilen nyilvánosságra fogjuk hozni. Fotobevásárlásainak e kalváriájáért, a sok bosszuságért és kárért addig is fogadják őszinte részvétünket. Azonban nem tagadhatjuk meg magunktól, hogy egyuttal tel ne vessük a kérdést: *miért nem kérdezett meg bennünket — főleg mlnt kezdő — a bevásárlásait megelőzően? Akkor bizonyára nem járt volna rosszul.*

P. S. kir. mérnök Sátoralja-Ujhely. A fenti amatőrtársunknak küldött üzenet teljességében Önnek is szól. A bécsi Feitzinger (fotantikvariátus ellen hozzánk beküldött „óvóintést“ ugyancsak addig nem közölhetjük, míg az Ön panaszát vele nem közöltük s arra nézve az ő nyilatkozata hozzánk be nem érkezik. Addig is kérjük szíves türelmét.

N. J. gyógyszerész, Fehértemplom. B. M. körjegyző, Bosác. „Az Amatőr“ margitszigeti főhercegi kastélyban rendezett I. országos kiállításának *elismerő oklevelei* a tervezés és a beérkezett tervek legjobb-bikának kivitele és sokszorosítása különböző okoknál fogva némi késedelmet szenvedett, de hiszen minden — még külföldi kiállításoknál is —

csak hónapok múltán készül az el. Azonban karácsonyig okvetlenül meglesz s akkor Önöknek is, a többi résztvevőknek is megküldjük azt. Addig is szíves türelmüket kérjük. A megreklamált fujtatót és ecsetet — mivel az itt Pesten nem volt kapható — Bécsben rendeltük meg. Mihelyt megjön, azonnal elküldjük (Az utóbbi üzenet N. J. amatőrtársunknak szól.)

E. G. mérnök, Budapest. Kiállítási képeit és lemezeit már egy ízben visszaküldöttük Önnek, de küldőncünk zárt ajtókra talált. Tekintettel erre és a távolságra, kérjük, hogy most már azokért elküldeni méltóztassék. Bővebben levélben értesítjük.

K. J. Budapest. Visszaküldött kiállítási képeinek 9×12-es kisebb negatívai véletlenül itt maradtak. Rendelkezésére állanak.

K. B. mtr. ellenőr, Budapest. Ujabb beküldött képei közül négyben örömmel állapítottuk meg az óriási haladást, mint „Az Amatőr“ hatását. Ezek „Utca-részlet a budai várból“, „Balatoni tájkép libákkal“, „Napnyugta a Balatonon“, a „Játszó gyermekek“. Ezek a legjobbak; valamennyi művészi érzéssel és érzéssel megválasztott és feldolgozott téma. Mind a négyet tehát szívesen közöljük. Azonban „Az Amatőr“ — ben lehetőleg nagy klissé-reprodukciókat hozunk s ezért kívánatos készíteni s a kliséket ezekről fogjuk elkészíteni. Hát ezeket milyen objektivvel készítette? A többi képek hibáiról legközelebb világoztatunk föl.

K. Z. igazgató, Mezőkaszony. Megint egyszer nincs teljesen igaza. A képek üvege — mint oly sok más kiállítóé is — *dacára az Ön gondos csomagolásának*, ide is törve érkezett. *Saját költségünkre* újra beüvegeztettük, a keretekre is a lehetőségig vigyáztunk. Vajjon melyik kiállítás járt még el ily loyálisan? Mégis hajlandók vagyunk képek visszaszállításkori — üvegtörés okozta — sérüléseit ismét *saját költségünkre* úgy kiretusáltatni, hogy azon mi hiba se lássék többé. A többi „képzelt“ sérelmet a kiadóhivatal levélbelileg fogja elintézni. Remélhetőleg ismét szent lesz köztünk a béke és jó barátság.

Főszerkesztő és kiadótulajdonos: KOHLMAN ARTÚR dr.

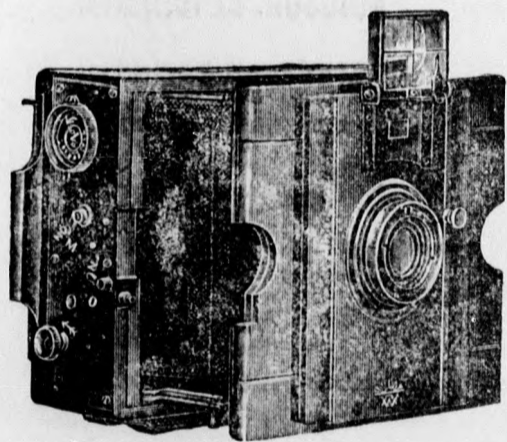
Társzerkesztő: GÁBOR JÓZSEF.

Helyettes-szerkesztő: SZ. KISS LAJOS vegyész-mérnök.

Főmunkatársak: SZTANKOVSKY JÓZSEF és SZEGHALMI GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Baross-tér 15.

Bercsényi-nyomda r.-t. Budapest, VIII., Reviczky-tér 5.

Lechner új zseb- és kézi-kamaraí

elsőrangú készülékek.

Az összes készülékek elsőrangú pillanatfelvételekhez való kettős redőnyzárral felszereltek. A zár $\frac{1}{1000}$ másodperces gyorsaságig szabályozható és nyílása teljesen zárva húzható fel.

**Kapható az összes jobb foto-üzletekben
vagy közvetlenül a gyártóknál**

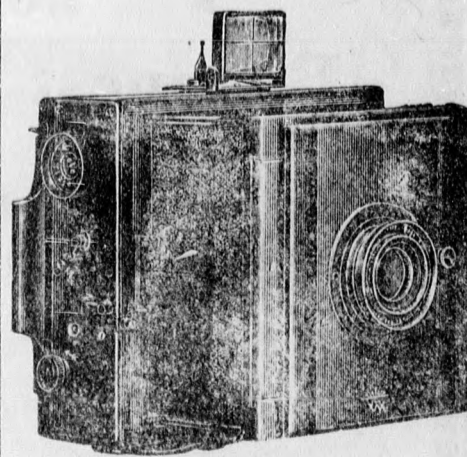
Fabrik photographischer Apparate

R. Lechner (Wilhelm Müller)

Wien, I. Graben 31.

Kérje tartalmas 60. számú árjegyzékünket

Ingyen és bérmentve!

Aki a modern irodalommal lépést akar tartani,
 aki nemcsak regényeket, színműveket stb., hanem komoly, tudományos munkákat is szeret olvasni,
 aki súlyt helyez arra, hogy teljesen tiszta könyveket kapjon kölcsön, az lépjen a „Modern könyvtár” előfizetői sorába.

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

A „MODERN KÖNYVTÁR”

■ **könyvkölcsönző vállalat** ■

Budapest, VI., Andrásy-ut 38. szám.

Telefon 82—24.

Előfizetőinek **Budapest**en házhoz szállítja, vidékre postán **küldi** a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket.

■ **Ismertetés ingyen!** ■